

UNDER SPLITFLAG

TIL

FINLAND

SOM

PASSAGER

Ginesen, W

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER).

1892

Ombord i »Falken«,
Store Belt, 8. Juni.

»H^VOR Fanden skal jeg vide det fra?« vrissede min gamle Ven Harald, min fremtidige Chef og Sluf, da vi igaar Formiddag satte af fra Landgangsbroen ved Nyborg og paa den blanke Vandflade — det var blikstille — ilede ud mod Briggen i Chefschaluppen, der roedes af tolv raske Gutter, som trak paa Aarerne og skivede dem, saa at det var en Fornøielse at se derpaa.

Jeg var lige kommen reisende til Nyborg, Chefen var roet ind for at hente mig, og nu havde jeg været saa uforsigtig at spørge om, naar vi skulde lette — — eller om vi maaske skulde blive liggende dær paa Fjorden og drive.

»Drive!« hed det videre, »der har hidtil ikke været en eneste Driver ombord; men den Mangel kan vi maaske faa athjulpen. Hvis jeg havde Skrue i Enden, skulde det være mig en Fornøielse at fortælle, naar jeg vilde gaa; men det har jeg ikke; kun Seil; og nu faaer hun have Lov til at beholde Krogen og ligge som en tøiret Ko, indtil det falder Vor Herre ind at puste. Men!« — og den snøvlende Tone, hvori det Forrige var sagt, veg pludseligt for et rask, energisk Udraab: — »men kuler det op, vi bruger vort Spil og sætter hver eneste Klud; hvad har vel Falken faaet Vinger til, naar ei til at folde dem ud?«

Og det kulede op.

Inde fra Holckenhavns Skove kom en sort Sky glidende og den havde Vind med sig; Vandspeilet krusedes, Skibene, der laa paa Rheden som de kunde bedst, svaiede vindret — — og der var en hel Flok af dem, store og smaa, Yachter, Slupper, Skonnerter, Brigger, Seilere og

Dampere, Koffardimænd og Krigsskibe; Pandserflaaden, der var ude paa Togt, var Dagen forud løben ind i Fjorden; og nu tog Flag og Vimpler, som havde hængt dvask ned, Vind og viste Couleur. Der var Kors og Striber; paalangs og paatværs; alle mulige Farver. Men Skjøn- hedsprisen tog det røde Splitflag.

Det er Splitten, der klæder Danne- brog, det er den, der gjør, at Flaget folder saa yndefuldt, det er den, der giver de elegante, bølgende Bevægelser — og det er en Skam, at Splitflaget er et Regale og ikke Nationaleiendom; thi det firkantede Dannebrog er fladt, dødt, grimt. Det kan tage sig ud ud i en grøn Skov; men fra en Mastetop vaier det stivt, og til at smykke en By med egner f. Ex. den livlige Tricolore sig langt bedre.

*

*

*

Hvidt og Rødt passer sammen; det synes da vi Danske. Svenskerne fore-

trækker Gult og Blaat — og det er heller ikke ilde. Jeg kan da huske en gul Straahat med blaa Besætning, som var allerkjæreste.

*

*

*

»Falken« havde allerede ligget en Uge paa Nyborg Fjord, da Pandserflaaden kom; nu stod den midlertidigt under Admiralens Commando. Men »Falken« havde egne Ordre ombord, og de lød paa at lette saasnart Leilighed gaves og at krydse paa Øvelse til Helsingfors. Dær laa den paa Fjorden og ventede paa Vind, en sød lille Skude, prikken og pillen, hver Tovende strammet, de blanke Kanonmundinger stikkende ud fra Siderne, og en hel Flok Drengehoveder speidende op over Rælingen.

Vi lagde til paa Styrbords Side, Baadsmanden peb, vi gik op ad Trappen, alle Officererne stod med Huen i Haanden, og Vagten gjorde Honneur.

Jeg blev gjort bekendt med Næst-commanderende, Første og Anden Lieutenant, Doctoren, Forvalteren; og saa blev jeg inviteret nedenunder for at beseje min fremtidige Leilighed: Chefens Kahyt.

For ham — Chefen — var der ingen Tid at spille, han kastede sin Uniformsfrakke paa en Køie, blev af Jens — Chefens Oppasser hedder altid Jens — hjulpen i en anden besat med Ordener, Sablen fik han om Livet, en trekantet Hat paa Hovedet, et Par hvide Handsker i Haanden, og saa gik det igjen (der blev pebet og gjort Honneur) ned i Chaluppen, som havde ligget og ventet og som nu roedes fra Skib til Skib, for at vor Chef kunde melde sig fra hos Admiralen og sige Farvel til de andre Skibschefer. Og imens lavede »Falken« sig klar til at lette, Baadsmandspiberne lød, der blev halet og braset og trampet, og saasnart Chaluppen var kommen tilborde og heist op, blev Seilene sat, Ankeret hevet hjem, Briggen foldede sine Vinger ud, krængede, faldt

for Vinden, satte Næsen ud ad Fjorden, ud mod Storebelt, strøg, med alle Mand i Vanterne og Officererne paa Skandsen, tæt op forbi Eskadrens Commandoskib, fra hvis Dæk Admiralen vinkende raabte: »Paa en lykkelig Reise!«

Det fik han et velment Hurra for — — og dermed gled vi ud af hans Haand, ud i Beltet; næste Gang, vi føler fast Grund under Fødderne, bliver i Finland, før om 14 Dage tør vi ikke komme dær, hvor gunstig end Vinden maatte blive, og i de 14 Dage er vi — ogsaa jeg — overladt til vor Chefs naadige Om-sorg: han har Hals og Haand over os.

Ombord i »Falken«,
Storebelt, 9. Juni.

DET har altid været min Drøm at komme til Orlogs.

Kunde jeg leve om igjen, vilde jeg være Sømand. Chef ombord paa en stor Man of war synes mig Idealet af Tilværelsen; absolut Hersker, bærende hele Ansvaret, udelte, tagende Æren og Skammen — det er en stolt Tanke.

Og jeg veed Intet saa fint som en Orlogsmand. I aarevis er der tegnet og regnet og maalt; tømret og hamret, støbt og sydet; ikke sparet; det Bedste af hvad Jorden eier er hentet fra nær og fjernt: det seigeste Staal, den rankeste Fyr, hvert Tov er snoet af Reb, hvori hver Traad skal kunne bære et Centner,

Dækkets Planker er savede ud af Kæmpe-træer for at kunne løbe igjennem uden Sveisning, det Hele et Konstværk, udviklet gjennem Aartusinder; Snille og Erfaring (dyre Lærepenge) har slaaet sig sammen og frembragt det Vidunder, man kalder en moderne Orlogsmand. Og i den en Flok af Landets raskeste, sundeste, kraftigste unge Sønner, Alle underlagte en eneste Mands uindskrænkede Villie. Der er Overflødighed til hvert et Hverv.

Forresten er det maaske nok galt at kalde »Falken« en moderne Orlogsmand. Den har hverken Pandser eller Damp, og den er, siger Sømændene, »en Bøtte til at seile«; i smult Vand med frisk, gunstig Vind kan den endda nok skøite af, men i Sø ligger den og hugger, stamper, kan ikke engang løbe omkap med gamle vandtrukne Træslæbere. Den er for kort, hedder det sig. Den er da heller ikke bygget hverken til Kapløb eller til Krigsbrug, men til Øvelse. Nydelig er den at skue, og da vi skal være 14 Dage om

at seile fra Nyborg til Helsingfors, kan det være os ligemeget, om den er Hurtigløber eller ei.

Chefens Kahyt er agter; Lyset ned i Midten; et Bord, to Stole; en Køie i hver Skibsside, et Par Skabe i Væggen, Vaskeindretninger til at trække ud; en Kommode; under Skylightet en Hængelampe; paa Væggene et Speil, Photographier af Kongen og Dronningen, og fire smaa Malerier (Søstykker naturligvis) — det er Møblementet.

Til en Kahyt hører Søstykker. Det er urimeligt af vore Malere at klage over, at Enhver kun vil have sit Eget malet: Skipperne deres Skibe, Godseierne deres Gaarde og Heste, Fabrikanterne deres Skorstene. Malerne burde meget hellere glæde sig over denne hjemlige Sands, der lader det danske Publikum holde sig til danske Malere og hvorved det (i Forbindelse med Statsunderstøttelse) bliver muligt for en i Forhold til Landets Størrelse urimelig Masse Mennesker at leve af en

Konst, som man skulde tro var international. Jeg synes, Søstykker passer rigtig godt i en Kahyt. Jeg hader Maleriudstillinger og Malerisamlinger; man kommer derfra træt, vammel, slap, ør, ødelagt paa Sjæl og Legeme med alle mulige Indtryk mellem hverandre: For-, Nu- og Fremtid, Historie og Kjærlighed, Landskab og Still-Leben Hulter til Bulter uden Sammenhæng. Det kan være godt med de Udstillinger, hvis man vil købe Malerier eller studere Konsten, men det duer ikke til at faa Skjønhedsindtryk af. Et Maleri kræver en møbleret, beboet Stue — og en Kahyt klæder et Søstykke.

Foran for Chefens Kahyt er Messen med Officerernes Smaakammere ud til Siderne; forude Banjerne, hvor Mandskabet — Underofficerselever — boer; lidt indskrænket er Pladsen; men hver Mand har da sin Kiste og Madskuffe. Skal der soves, slaaes Spisebordene sammen, Køierne hænges op, den ene Halvdel af Mandskabet har Vagt (Kongens og Dronningens

Qvarteer skifter) og har da de sammen-
rullede Køier surrede i Finkenetterne langs
Skibets Ræling.

Vi er 105 Mand ombord: Chefen,
5 Officerer, 12 Underofficerer, 86 Elever:
raske, velvoxne, smidige Gutter (men man
har let ved at være yndig, naar man er
17 Aar) — og 1 Passager.

»Falken«,
Østersøen, 10. Juni.

HERLIGT Veir, sommervarmt, Regn har vi rigtignok ikke havt i lange Tider, men her er da Vand nok, og paa Afstand seer Landet frisk og grønt ud, selv om Planterne dær tørster og Bladene hænger slapt ned og Vaarsæden ikke kan skride, men staaer og stamper i det. Her støver det ikke — og Støv er værre end baade Storm og Sjask, Støv sætter sig i Øine og Øren, stopper Næsen til, lægger sig som en Hinde over Huden, trænger ned i Lungerne (man kvæles) og op i Hjernen (man fordummes).

Aah! — — Puh! — her kan man tage sig en ordentlig Mundfuld frisk Luft.

*

*

*

Igaar krydsede vi ned forbi Lange-
land og saae Fehmern.

Større er vort lille Land ikke, end
at en Seiler, der har en Smule Vind,
eller en Damper, der ikke løber frem og
tilbage, snart vil naa udenfor dansk
Farvand.

Idag seer vi Rygens høie Brinker med
mørke Skove og hvide Klinter.

Det er dog ikke rigtigt Udland, det.

Det er ikke en Menneskealder siden,
at Dannebrog vaiede over Fehmern; og
paa Rygen laa Jomsborg; det var fra
Rygen, at Kong Valdemar førte Krig mod
de hedenske Vender — (og forrest i
Kampen og fremmest i Fare gik Absalon
Bisp og Esbern Snare) — og endnu den
Dag idag er jo Danmarks Konge: De
Venders. Det smager altid af Fugl.

*

*

*

Øvelserne er i fuld Gang; Drengene
staaer i to Rækker hele Dækket hen og
gjør Gymnastik.

»Høire Arm op! — Høire Arm ned!
— — Bøining med begge Ben paa Tælling — — En — — To—o«, commanderer Kanoneren; den inspicerende Officer gaaer omkring og gjør Bemærkninger; Lodhiveren, spændt i en Sele, staaer i Røstet udenfor Rælingen, lænet ud over Vandet, svinger Loddet et Par Gange rundt, op over Hovedet, kaster det fremefter, tæller Mærkerne, naar det tager Bunden og synger i samme Tone som Reiekjærlingerne: »Fire Favne og en halv!«; saa langer han ud igjen, hiver og raaber.

Men det er Øvelse Altsammen. Vi veed godt, hvor mange Favne vi har. Det er Øvelse, naar vi braser Seilene, naar Drengene gaaer tilveirs, naar vi kaster en Bøie ud, raaber: »En Mand overbord!« og henter Bøien ind igjen med Jollen i Løbet af tre Minutter. Det er Øvelse, naar vi vender; naar vi skyder.

Kun agterude hersker Virkeligheden, som det hedder paa Militairsproget. Ved

Rattet staaer der to Rorgængere; de kigger ned paa Compasset og op paa Seilene for at se, om Vinden spiller; den vagthavende Officer (med et stort grimt Messingskilt paa Maven) gaaer op og ned; han har en lang Kikkert under Armen (Kosteslugeren hedder den, fordi den skal være et Jern til at fange Vagerkoste), han skuler i Forbigaaende til Compasset, bøier Ryggen bagud, lægger Hovedet paaskraa for at faa et Glimt af Seilene og brummer til Rorgængerens: »Lidt højere!« eller: »Lidt lægere!« — »Ret saa!« og saa speider han igjen i Kikkerten efter Koste og Fyrskibe, Landkjendinger: Kirkespir og Fyrtaarne, søger at finde ud, hvilken Vei, Skibene gaaer, hvilke Seil, de fører, i hvilken Retning, Røgen trækker; thi af alt det kan man dømme, hvad Vinden er baade hist og her og hvad den sandsynligvis vil blive.

Doctoren rider à cheval paa en Kanon. Han har Ingenting at bestille, og det er hans Stolthed: Doctoren skal holde Be-

sætningen rask, ikke lappe paa den, naar den er bleven syg. Forvalteren hænger over Rælingen. De speider Begge To efter Ingenting og spytter af og til i Vandet. Den tykke Næstcommanderende staaer skrævende i Indgangsdøren til Bestiklukafet; Huen i Hvil, Hænderne i Buxelommerne; det er sjeldent, at han lukker Munden op; men han har et Øie paa hver Finger, han kan fra sin Plads overse Alting, og der er ikke en Moder-sjæl ombord, der holder af at tiltrække sig hans specielle Opmærksomhed — undtagen Chefen naturligvis.

Men Chefen er nede i Chefskahytten, Gardinet er trukket for Skylightet, Døren lukket, han sover, det veed jeg, som kommer dernedefra, men Tys! — enten sover han, og saa maa vi ikke vække ham, eller han regner den skarpt ud og passer paa os Allesammen, og saa maa vi ikke forstyrre ham — — Tys! Tys!

Inde i Bestiklukafet ligger Logbogen opslaaet paa Bordet; Søkaartet med

Lineal, Passer og Blyant, holdes aabent af et Askebæger og et Cirgarfutral — — og i et Hjørne af Sofaen sidder Passageren og skriver i sin Dagbog.

Ombord i »Falken«,
Østersøen, 12. Juni.

IDAG holder vi det gaaende oppe under Skaane; vi tager Kjending af Kirker og Fyr ved Skanør, Falsterbo, Trælleborg — — jeg gider ikke se paa alt det gamle danske Land, som vi er kastede ud af.

Jeg har fundet mig en udmærket Plads agterude, helt agterude — i Hækjollen.

Dær ligger jeg mageligt; paa Ryggen; med Hovedet paa en Tofte, Fødderne paa en anden; det er bedste Plads i hele Skibet. Hækjollen har jeg ganske for mig selv; den hænger agter, udenfor Skibet, i et Par Jernbomme — »Davider« kaldes de — den er igrunden et selvstændigt Væsen for sig, Adgangen til den

gaaer over Ruffet — og Ruffet er helligt Territorium: Ingen vover sig derop, undtagen naar Flaget om Morgenens heises og om Aftenen stryges, medens Musikken spiller Kong Christian og hele Besætningen fra Chefen til Smørstikkeren staaer med blottet Hoved vendt mod Flaget, eller der skal kippes for en Orlogsmand eller for en forbiseilende Landsmand, som hilser. Ellers tør Mandskabet ikke betræde Ruffet, altsaa kommer der heller Ingen i Nærheden af Hækjollen: den ligger udenfor Øvelsernes Omraade. Her kan jeg ligge i den lune Sommerluft i Ro og Mag og kigge op mod Himlen, paa de kredsende Maager, paa de drivende Skyer, vugges, lules, drømme; jeg følger med Skibet og er dog paa en Maade udenfor det; jeg seer og hører Alt, hvad der foregaaer ombord, jeg veed, om Vinden skraller eller rummer, om vi gaaer »for de Vind« eller »bi de Vind« eller driver for Vindstille eller lændser for Storm; om vi har Strækbov; jeg hører, hvad

der logges; Farten kan jeg slutte mig saa nogenlunde til af Kjølvandet under mig; hvert Commandoord lyder klart og tydeligt; og naar jeg dreier Hovedet, seer jeg frem over hele Dækket og kan følge Øvelserne. Hækjollen er ubetinget første Plads.

*

*

*

Det er Baadsmanden, som nu holder Foredrag. Eleverne staaer, sidder, ligger, hænger i alle mulige Stillinger omkring ham. Han fortæller om Takkelage, om Reb og Tridser; af og til peger han op i Reisningen for at vise, hvad han taler om; saa gaaer alle Næserne tilveirs, opspilede Øine speider begjærligt efter det, de har seet de Hundrede Gange: det er hvad man i Militairetaten kalder for »at vise Interesse«; de Sløve skimter blot lidt op, og der er ogsaa Øielaag, som er faldne helt i.

»Hvad kalder Du det, Ivar?« spørger Baadsmanden en lille spinkel, sygeligt

udseende Dreng, hvis Tanker aabenbart er langt borte.

»Blokke!«

»Sludder! Naar der er Tale om Jomfruer, er det ikke Blokke.«

Og Ivar giver sig skamfuldt til at pille paa sine Sko og aner vistnok ikke, at der har været Tale om Jomfruer.

Og saa gaaer det løs igjen, om sammenspledsede Toplenter, om Tallieløbere, om Skildpadder, om Dreierebsgier og Stræktove, om Blok med Smøgestrop, om Nok af Raa, om Tamp i Øiebolt paa Fokkelaugsalng med Krængestik eller med Skostik og Bændsel.

»Peter! hvad er det af?«

»Af Staaltraad!«

»Sludder!«

Det lod til at kunne være af alt muligt Andet end af Staaltraad, at dømme efter Baadsmandens sure Mine; og Peter, der laa paa Maven paa Dækket, fik et Rap af en Ende Reb.

*

*

*

Veiret har holdt sig hele Dagen med fin sydlig Brise. Ved Solnedgang fik vi Bornholms Sydkyst og Fyret paa Dueodden i Sigte; men saa løiede Vinden af og faldt østlig, hvorfor Chefen besluttede at gaa Nord om Øen.

*

*

*

Lun Sommernat. Vi er en tre-fire Seilere i Følge; de forsvinder og kommer atter til Syne eftersom Fuldmaanen dækkes eller skinner.

Chefen mener, at Vinden vil staa, og saa passerer vi Hammeren imorgen tidligt; han vil benytte den derværende Signalstation til at afsende Telegram, at Alt er vel ombord; det kan saa staa i de kjøbenhavnske Aftenblade imorgen. Rigtignok siger Næstcommanderende, at han af Erfaring veed, at Hammeren ikke er til at purre, selv ved høilys Dag, end sige ved Morgengry. Men Chefen mener, at han skal nok vække

Hammeren; og for ikke at gjøre noget Ulovligt, har han efterseet Stationens Signaltjenestetid: fra Solopgang til Solnedgang.

Vi faaer nu at se.

»Falken«, 13. Juni.

CHEFEN fik Ret: Vinden stod.

Klokken knap 4 purrede han mig. Veiret var glimrende; en svag blaa Dis laa ind over Land, gennem den skimtedes de høie stenede Brinker, og da den opkravlende Sol tyndede Taagen, blottedes mere og mere de sribede Skrænter med smalle, grønne og gule Marker (gule af Agerkaal), omgivne af Gjærder. Oppe paa Øens Ryg ligger Husene, og høit tilveirs troner Hammershus' Ruiner med Taarne og forfaldne Mure; lidt derfra skinner Blancs Hôtel hvidt i den grønne Skov, og ude paa Pynten, paa Hammeren, der ligger som et stolt Forbjerg skilt fra Resten af Øen ved et Dalstrøg og en

Indsø, staaer der mellem store Sten og lyngklædte Smaahøie et Fyrtaarn med Sirenehus og to Flagstænger, en til Dannebrog og en til Signalisering.

Det er Klippe Altsammen, Klippebund med løsrevne Klippestykker, fra Bakkens Top til Søens Flade. Og endnu et godt Stykke ude i Vandet rager store Sten op over Bølgerne.

*

*

*

Først heisede »Falken« Splitflaget, eg saa — Kl. 5 — sit Signalflag; men der kom ingen Hilsen og intet Svar fra Hammeren; begge Stænger forblev nøgne. Vi speidede, gled sagte fremad, mindskede Farten, holdt den ene Streg efter den anden tættere ind; ligemeget hjalp det: Stationen var som uddød.

Saa tabte Chefen Taalmodigheden: »Skyd et Skud!«

Den hvide Sky fløi ud fra Briggens Side, Knaldet smældede, Gjenlyden fra Bakkerne kom rullende ned til os.

Men det hjalp ikke. Det hjalp ikke, at vi sendte endnu et Skud op mod Fyret, og et tredie, da vi passerede Pynnten.

En Time efter troede vi i Kikkert at skimte Flag paa Stangen; men da var vi for langt borte til at kunne skjelne Signaler.

* * *

Vinden har vi ret agter ind. Sandvigs og Allinges Huse, Møller og Kirker bliver mere og mere utydelige; i det Fjerne skimtes Christiansø.

»Falken« gjør Morgentoilette, den brugte Kanon bliver udvasket med Sæbevand og Olie, hver Knap hele Skibet over bliver blanket, Dækket spulet og skrabet med Sætskovl; og naar det er forbi, kommer Styrtebadet frem, et Lærreds-Skilderhus, Skibspumpen suger Havvandet op, hele Besætningen, En

for En, maa igjennem, af og til
giver en af Drengene et lille Hvin,
naar Straalen rammer, og saa skynder
han sig ud og gjør Plads for den
næste.

»Falken«, Østersøen, 15. Juni.
I Hækjollen.

VED Middagsbordet trækker vi ved Officersmessen Lod om, hvem der skal betale Vinen; efter Bordet er der en Times stille Hvil i Bestiklukafet med Kaffe, Cigaretter og Smaahistorier; kun den vagt-havende Officer mangler. Saa begynder Øvelserne igjen; et Hold med Loggen, et andet med Loddet, et tredie skingrer i Baadsmanspiberne, og omkring paa Dækket ligger Eleverne i smaa Klynger om forelæsende Officerer eller Underofficerer. Det minder mig om Softaerne, om deres Professorer i en mohamedansk Moske.

En Dag gik jeg med to Europæere ind i Aja Sofia; mine Venner havde

levet saa længe i Orienten, at de var blevne fortrolige med Skikkene og gik ikke ud uden Gummisko. Tyrkerne har Ret: at gaa med Skoene fra Gaden ind i Stuerne er en Uhøflighed, ind i Kirkerne en Vanhelligelse. Men Først var godt, og jeg havde ladet Gummiskoene blive hjemme. Der sad 5—6 Hold Studerende paa Gulvet; et Par Drenge legede Tagfat om de historiske Søiler; nogle Duer fløi omkring under Kuplen; to industrielle Englændere pillede Mosaiken ud af Væggene — det Hele havde et fredeligt Præg. Saa kom der en Tyrk med vred Mine hen til os og sagde i en bydende Tone Noget, jeg ikke forstod, men som mine Ledsagere udtydede til, at der ved Indgangen stod to Par Gummisko, hvilket var for lidt til Tre. Jeg blev udfunden som den Skyldige, og jeg maatte, uagtet jeg hævdede, at mine Sko var ganske nye og rene, gjøre Resten af Turen i Moskeen paa Hosesokker.

*

*

*

Det er noget Andet at ligge her i Fred og Ro i Hækjollen og glide hen ad Vandets bløde Flade, end at jumpe af paa Landjorden, stødes i en Vogn eller rystes i en Jernbanecoupé.

Nutildags gjælder det om at fare afsted med Tungen ud af Halsen. Skal man paa Reise: rutsch! Iltog, Snälltog, Lyntog, Curierzug, l'Express, Poste, Flying Scotsman, to New York in five days or to hell, Dampen op, Jorden rundt i 80, 70, 60 Dage — man driver det vel nok engang til 24 Timer — — Rullen gaaer.

Og bliver man hjemme, har man ikke mere Ro paa sig for det; fares skal der. En engelsk Mil er Enheden; den galopperer man i 1 Minut, bicykler den i 2, traver den i 3, roer den i 4 og gaaer den i 10. Det moderne Liv bestaaer i at trænge paa, skubbe sig frem, sparke sig Plads til, fægte for Tilværelsen, give sin Formand en Dukkert — tilbunds med ham! — hale ham ned af Piedestalen, hage sig fast i hans Frakkeskjøder,

hvis han er i Stigning, slippe hans Haand, hvis han dumper, man har knap nok Tid til at tage Hatten af, man jager Bladene igjennem, faaer en lille Smule at vide om Alting, snurrer rundt som en Flue i en Flaske (og de andre Fluere summer En om Ørene), man maa uafbrudt være paa Stylerne, i Dækstilling, parat til at ripostere, ellers bliver man stødt ned, man maa være færdig til at falde ud, ellers bliver man skubbet til Side, allestedsnærværende, ellers bliver man glemt, skraale op, ellers bliver man overdøvet — — det er Betingelsen for at klare sig i la vie surchauffée. Naar man saa ikke kan mere, bliver man afleveret til Galehuset eller sendt til et eller andet Badested, til Marstrand, Modum, Trouville, Helgoland, Cowes, Saratoga. Det nytter ikke: Fanden er i Hælene i høi Silkehat og gjennemstukne Silkestrømper, med Damppibe og ringende Telefon.

Vil Du søge Dig en Plet til Hvile,

hvor Du ikke som et vildt Dyr, der jages af hidsede Hunde, forfølges af Markeds-skrigere og Reportere eller plages af en Moskitosværme: Politikere, der søger Stemmer, Philantroper, der samler ind, Præster paa Jagt efter Sjæle, hvor Du ikke pines af Venskab eller kvæles af Kjærlighed, saa nytter det ikke, at Du hugger Dig en Sti gennem Urskoven eller vader over Ørkenens Sand til en Oase, Fanden er i Hælene paa Dig! — Du maa se til at blive Passager paa en Orlogsmand uden Damp og have Chefens Tilladelse til at ligge og drive i Hækjollen.

Dog! selv paa Landjorden kan Du finde et Fristed.

Det var en Dag, at jeg var sat til Vægs af Mennesketummel. Saa fandt jeg et Fristed lige udenfor Kjøbenhavn, en Halvø, der skyder sig op som et Horn, et helt Herred, hvori der ikke findes en Jernbane, ikke en Havn, ikke en Flække,

ikke et Hotel. Det er Horns Herred. Dær kan man endnu trække Veiret.

Jeg tog en Søndag Morgen til Frederikssund ad Jernbanen. Der myldredes til Kirke; men det stod blot paa i ti Minutter, saa var Gaden tom og øde; kun nogle store Køtere tumlede paa Markedspladsen, en og anden Gaardskarl sad paa Afviserstenen udenfor Porten og nød Helligdagens Formiddags-Fredspibe, en enkelt pyntet Fodgænger skyndte sig let paa Taa afsted, følte sig flov over Stadsen, forskrækkedes af sine egne Fodtrins Gjenlyd. Gaden — der er kun een — ender som Landevei og løber ned til Broen over Issefjord. Gaa ud paa Broen! paa dens vippende Pontoner, spyt i det klare Vand, der kvikt syder under Dig — og naar Du saa stolper hen ad den lange Stendæmning paa den anden Side, er Du i Horns Herred og har sagt Civilisationens hæseblæsende Glæder Farvel.

Dær, i Horns Herred, er der godt at være. En velgjørende Sindighed præger

Landet. Ingen øde Heder, ingen vilde Klitter, ingen iturevne Klinter, intet endeløst Hav, hver Tomme dyrket, overalt Grændser indenfor Synsvidde, Landet grændset af Havet, og Havet igjen grændset af Landet, Bakke op og Bakke ned, Mark, Eng og Skov i broget Afvexling, grønt og gult og brunt og sort Land, spækket med Bøndergaarde, Kirker og Herresæder, beskyttet af Havet, der overalt danner Bugter, Fjorde, Vige og Sunde med Skjær og Næs og Øer.

Et mere dansk Landskab findes ikke; og et saadant Landskab findes kun i Danmark.

Vel vender Russen og Franskmanden og Englænderen sin Jord med samme Plov som vi; men hans Land er fladt eller steilt, det bølger ikke; hans Hus har et ukjendt Snit, hans Kvæg et andet Lød, hans Piger et fremmed Smil; og naar han seer mod Syd, kneiser ikke Roeskilde to slanke Kirkespir høit tilveirs.

Vandet er salt — det giver Tonen. Det er ikke Størrelsen, der gjør det; selv Ferskvandshave som Vennern og Vettern, eller de store amerikanske Indsøer, formaaer ikke at stjæle Havets Farvepragt og Spil, dets Liv, dets Friskhed; det ferske Vand ruller tungt, dets Skum er gulligt, dets Bølge mat, dets Strandbreds Sand farvet, urent. Her, om Horns Herred, er det Havet. Men Havet er ikke ens overalt. Bølgen laaner Himlens Farveskjær; men Vandet omkring Horns Herred kan ikke blive kornblaat som om Sici-liens Kyster, ikke hemmelighedsfuldt i sin Uendelighed som Oceanet, ikke mørkt og truende som Ishavet; thi ikke blot Himlen speiler sig, ogsaa Landet nær og fjernt, og Luftens Tæthed og Vandets Dybde giver Havet Særpræg. Her findes intet Fjeld, ingen kælvende Bræ, ingen af Varme dirrende Brise, Issefjorden er kredset af gyldne Agre og lyse Bøgeskove, det Skib, der pløier dens Flade, er skonnertrigget med Dannebrog under

Gaffelen, Fiskerkvasen er buttet og fører Storseil, Fok og Klyver; her vilde det spidse latinske Seil misklæde Farvandet og vække Ægirs Vrede.

Mærkede Du ikke, naar Du saae en Kragejolle boltre sig i Bølgerne, Hjemmets Aande? Der sad to Mand i den, veirbidte, skæggede, i Olieklæder, Sydvesten bag ad Nakken, Panden fri; den ene paa forreste Tofte, ved Fokkefaldet, den anden agter — han har Commandoen — med Rorpinden i den ene Haand og Stor-skjødet i den anden.

*

*

*

Jeg fik en Bondemand til at kjøre for mig. Vi jolrede hen ad Landeveien langs Hornets Ryg; og naar man følger den, faaer man hele Halvøen at se, ensformig i sin Afvexling; her er ingen Stenbrosumlen, ingen Fabriksfløiten, Vognen triller sagteligt, Skibet glider lydløst, Bonden storker i Mulde, og

Skovhuggerens Øxe lyder jevnt og afmaalt.

Horns Herred ligger tyst, fredlyst.

*

*

*

Det er Bønderbyerne, der giver Danmark dets Hovedpræg; det er Herregaardene og Kirkerne, der skaber Billedrigdommen; Herregaardene med deres Skove, deres Grave og Broer og Gavle og Skummelhed og Spøgelser; Kirkerne med de firkantede Taarne i Vest, Hvælvingerne og den hyggelige Uhygge; og Kæmpehøiene, som mane Fortiden frem, Historien.

Men vore Fortidsminder har vi kun daarligt forstaaet at værne om. For en halvhundrede Aar siden begyndte Landbrugets gyldne Tid og saa gik det slemt ud over Kæmpehøiene: en stor Mængde Vaaningshuse og Avlsbygninger staaer Landet over til Minde derom, og i mange sidder der flækkede Gravhøis-Sten; selve

Høiene sløifedes, jevnedes for at lette Pløiningen og afrunde Markerne; eller Nysgjerrige, som mødte med Granskingens Maske og hyllede sig i Videnskabens Kappe, rodede i dem, plyndrede, røvede, vanhelligede Gravene og gav sig ud for at tyde Historien af Stenenes Indhug. Enten de havde læst paa tværs eller paa langs var der kommen omtrent lige meget ud af det. Der er mere Historie i de urørte, hellige Kæmpehøie Landet over end i alle Benstumperne og Knivstykkerne og Urneskaarene tilsammen paa Musæet. Og naar Videnskabsmændene har rodet en Kæmpehøi op, lader de den gjerne ligge aaben til Spot og Spe for al historisk Sømmelighedssands og sønlig Følelse og til Vansyn for Landskabet. Har Du en Kæmpehøi, saa fred den. Bryder Du Freden, saa bringer Du Ulykke over Dig og Din Slægt.

Nu er der ikke ret mange Kæmpehøie omkring Issetjorden; og her var dog de mægtigste danske Høvdingers Sæde,

dengang Sjælland laa midt i Danmark, og den fri og frelse Bonde hentede Bytte hjem fra fjerne Lande.

Det var Stridsøxens Tid.

Saa kom Krumstaven. Den skrabede til sig — den er dannet som Croupierens Stok — hvad den kunde faa fat paa i de Aarhundreder, gennem hvilke den bød. Der byggedes op Kirker og Klostre, byggedes saa grundigt, at de staaer der endnu — og høiest op rager Roeskilde to Kirketaarne.

Men der gik et Pust hen over Landet. Den spidse, tredelte, gyldne Bispehue veg for den sorte Kjortel, Munkene blev smidt paa Gaden, Kongen og de store Herrer delte Tienden imellem sig; men de lod Kirkerne staa — og de satte to slanke Spir paa Roeskilde Taarne.

Ridderen sad stolt og strunk paa sin Gaard, Bonden maatte lystre ham og Kongen ogsaa; han byggede trodsigt op sin faste Borg med Vold og Grav og Skydeskaar som Sindbillede paa, at her

var han Herre og at han var tilsinds at forsvare sin Ret og sin Ære med sit gode danske Slagsværd.

Men det ramlede sammen Altsammen, da Danmark blev et tysk Stamhus.

Saa sygnede de gamle danske Slægter hen — og Herresæderne med dem; Gaardene blev døbt om og forfaldt, Taarne reves ned, Gavle glattedes, Mure kalkedes, Tilbygninger klistredes paa, eller hele Huset stod forladt og øde; thi Tyngdepunktet laa ikke længere i Ridder-salen, men i Forgemakket.

Nu korser vore Herremænd sig over deres Forgængeres Vandalisme; men tidt fortsættes Ødelæggelsen, blot er det nu mest indvendigt. De gamle, friske, kolde Gange skildres af og opvarmes, de røde Egetræs Bjælkelofter forskalles og hvidtes, de store Sale deles og laves om til Pariser-boudoirer med polstrede Divaner, Fløiels Lænestole og unyttige Nipsgjenstande, mellem hvilke nogle udskaarne Skabe og messingbeslagne Kister tager sig uhygge-

ligt ud. Hvor en Architect har været paa Spil, har han tidt øst ud paa Entréen og et Par enkelte Stuer for at vise, hvad han formaaer; dær finder man saa Marmor-søiler, Svinelæders Tapeter, Parquet-Gulv, medens Resten af Huset maa nøies med Kalk og Finlapper. Sligt kan være fristende nok for Architekten; men det burde Bygherrens gode Smag forhindre, thi det er grelt, skrigende, grimt — udannet. Vore Herregaardes Skjønhed er — eller var — netop det Gjennemførte, Storstilede, Solide, udvendigt som indvendigt.

Dog! vore Herregaarde er kun gaaede i vore kongelige Slottes Spor. En ynkelig Medfart!

Christiansborg er for hver Gang, det er brændt, blevet styggere og mere udenlandsk ved Gjenøpførelsen, indtil det kom til at staa paa dansk Grund saa fremmed som et Palmetræ; Frederiksberg er Caserne; Frederiksborg er Imitation helt igjennem, en Dronning

med Messingørenringe; Hirschholm er revet ned; Kronborg, det skønneste Monument i Danmark, bygget ud i Sundet som en knyttet Næve, paa Hjørnet, med Volde, Kassematter og dobbelte Grave, havde beholdt sit Særkjende, indtil der for et Par Aar siden blev lagt et gult Hus med blaat Tag — grimt som et Fællesmeieri — ind mellem Voldene, og Slottets Adgang: en bred Allee, blev brudt for at gjøre Plads for et Skibsbyggeri — — og nu hamres der Dagen lang paa hule Skibsskrog, saa at man ikke kan høre Ørenlyd; Rosenborg er en lille Ædelsten, der kan taale at besees baade for og bag — men Kongen mangler. Vi har altfor mange Slotte i Danmark, og vi har havt endnu flere; Nordsjælland har været overfyldt med dem; derfor har intet af dem været gennemført, med Undtagelse af de smaa: Bernstorff, Charlottenlund, Eremitagen, Sorgenfri, Frederiksdal (som er givet bort), Sophienberg og Frydenlund (som

er solgte), er nettede i deres Beskedenhed. Men Fredensborg er en sølle Efterligning af Versailles; Udenomshusene er af Bindingsværk, Baggaardene brøstfældige, Statuerne ormstukne.

Naa! ikke engang Versailles var complet. Der findes andre Mangler ved dets Herlighed end det Vindue, som Kongen opdagede sad skævt og i hvilken Anledning hans Ministre mente, at det var bedst at muntre Kongens Sind med en lille Krig, naar han kjedede sig i den Grad, at han ikke kunde finde paa Andet at bestille end at gaa omkring og maale Vinduer.

Maaske findes der paa den ganske Jord kun et eneste stort arkitektonisk Anlæg, der er gennemført til den mindste Enkelthed. Det er Escorial. Opført midt imellem golde Bjerger; af Granit; Granit helt igjennem, Granit hver Stump i alle de Bygninger, hvis Grundplan forestiller den Rist, hvorpaa St. Laurentzius blev stegt, Granit alle Udhuse, Granit-

søile i et eneste Stykke hver Pille lige til Skopudserens Hønsegaards Indhegning. Men Philip den Anden ødelagde to Verdensdele for at bygge Escorial.

Ogsaa Horns Herred har sit Slot: Jægerspris.

Men det gaaer med Jægerspris som med saa mange andre Slotte: Kongen mangler.

Paa Frederiksberg mangler Kongen: Landsfaderen, der som Admiral styrede Baaden gennem Havens Canaler, gav Svanerne Brød og blev beundret af det tro Folk.

Paa Frederiksborg mangler Kongen: Herskeren. Det hvide Stod og de røde Kuske og den gule, straalende, pandserede Hestgarde havde kjærtegnende Omgivelser i den skjæve Indkjørsel og det store Porttaarn.

Kongen: Krigsherren mangler paa Kronborg; Slottets tykke graa Sandstensider og brudte Murvolde kaster Bægerklang og Sporeklirren let og lydt tilbage,

men de vrider sig under Hammerslagene mod tomme Jernskrog.

Kongen — Kongesolen — mangler i Versailles; og med ham Jægerhornet og Hundeglammet og Kvindelatter; og vaiende Fjerbuske og Hestetrampen og Kys i Krogene og Schweitzerens afmaalte Fodtrin. Øde staaer Slottet, dræbende kjedsommeligt med sine lange Aleer og klippede Hækker og Vandspring og Statuer og tomme Stalde og maabende Sale — et pyntet Lig.

Men i Escorial savnes Kongen ikke. Thi Philip den Anden gav Stedet tredobbelt Livskraft som Kongebolig og Tempel og et Stykke Fædrelandshistorie; og hvis Tronen væltes og Troen svinder og Fædrelandet ikke længere drager, staaer Escorial der endnu, ikke som en Forstødt, men hjemmevant, stivt og koldt mellem de haarde Stene, hvoraf dets skarpe Hjørner og bløde Buer og Fliser og Søiler og Statuer og Barskhed og blide Ydmyghed er hentet. Naar Philip

den Anden havde seet sig mæt paa Slottets Storhed, paa den Pragt og Konst, som han med aaben Haand ødslede paa det, saa gik han hen til Havens Skrænt og stirrede ud over den endeløse Slette, der tavst og øde strakte sig foran ham; eller han red ud paa denne Slette og saae op mod Slottet, der som en graa Sten mellem de andre graa Sten forsvandt mellem Bjergene. Da følte han sin egen Storhed overfor Menneskene; han følte sig som den mægtige Hersker, for hvis haarde Blik Alle skælvede, hvis mindste Vink Alle lystrede og hvis Lune skabte Underværker. Og hvad var det saa Alt-sammen? Han følte Menneskeslægtens Lidenhed; han følte sin Sjæl lettet, og han kastede sig i taknemlig Ydmyghed paa Bedeskamlen i det usle, stængede Kammer, der var hans Kongebolig. Og endnu hviler Philip den Andens Aand over Escorial i knugende Opløftelse.

Men Graat i Graat laa ikke for de danske Konger. De boede ikke paa Jyl-

lands Heder eller mellem Norges Fjelde, de holdt til i Sjællands Skove og ved Hertugdømmernes Fjorde. En skjønnere Plet end Jægerspris kunde de ikke have fundet: Et Næs, det salte Vand paa tre Sider, Landet bølgende i Bakke-Dal, tæt Krat og vide Udsigter i broget Blanding, Hovedgaarde og Bønderbyer og udstrakte Skove, kun Adgang ad en eneste Landevei — det var et Eldorado for en dansk Herremand. Og det var da ogsaa et Herregaardsliv, de kongelige Herskaber førte paa Jægerspris, de regjerede ikke, de passede Landbruget og Skovdriften, Godsregnskabet, Hønsegaarden og Jagten. Det er den kongelige Herremand, der savnes paa Jægerspris. Men nu er Herlighederne borte, Bøndergodset er solgt fra, Fasaneriet nedlagt, Slottet er blevet til Opdragelsesanstalt for Tjenestepiger. Det var Grevinde Danner, Frederik den Syvendes Enke, som gjorde det dertil. Hun havde ingen Søn, for hvem det kunde blive Stamhus; saa blev det til

Stamhus for Tjenestepiger. Herved skulde Grevinden foreviges. At forevige sig er overhovedet Meningen med Stamhuse; og vore Institutioner tillader den Urimelighed, at en Person, der en stakket Stund er Indehaver af Jord, kan baandlægge den for evige Tider. Var det ikke nok, om Myndigheden strakte sig til Døden? Naa! Evigheden bliver ogsaa kun en stakket Stund, Tiden gaaer sin jevne Gang, den Afdødes graadige Bestemmelser smuldrer som hans Ben.

*

* .

*

Saa kørte jeg hen ad Landeveien, stenet og støvet, der snoer sig igjennem Hornet, forbi Kirker og Landsbyer og Herregaarde.

Kirkerne er som danske Kirker er flest, hvide eller røde, med firkantet Taarn i Vest, Vaabenhus, takkede Gavle, uhyggelig Kirkegaard, Præstegaarden tæt ved, Skolen skraas overfor. De er hjemlige,

de danske Kirker — helst de hvide. Kom
hvorfra Du vil, fra Nord og Syd, fra
Øst og Vest, fra Middelhavslanden
Granitkirker med Spir og Kors, fra det
moderne Tydsklands brogede Teglstens-
kirker, fra Norges og Sverigs (men
Skaanes er danske) rødmalede Trækirker,
fra Ruslands spraglede, fra Englands
hyggelige graa — saa vil Du føle Dit
danske Hjerter hoppe ved Synet af det
kluntede, hvide Taarn med det røde Tag.
Der sidder maaske en Ugle (en Kirke-
ugle: saa nøie passer Kirkerne og Uglerne
sammen) oppe i Klokkehullet og glipper
med Øinene; eller en Stork staaer strunk
paa Redens Kant paa Chorgavlens Spids;
den er falden i Staver, den staaer og
speider efter Ingenting ud over Egnen,
og seer ned paa de mange Kors, der
staaer klistrede Side ved Side paa Kirke-
gaarden nedenunder mellem falmede Blom-
ster, Tøikrandse, Gangstier med Mur-
brokker, og opkastede Grave med Knokler
og Hjerneskalder ved Siden. Imorgen

skal der En derned, hisses ned (»unter!« som det hedder med Brøndgraverens Spand) — og dær ligger han trygt, han kan ikke vende sig, for saa vilde han støde mod Kammeraten. Overfor de Døde er vi ikke rundhaandede med Pladsen.

Mohamedanernes Kirkegaarde er Haver; hver Familie har et rummeligt Stykke og passer det. Dær tager saa de Efterlevende ud om Helligdagen eller Fridagen med Madkurve, hviler i Græsset under Træerne, morer sig og fylder Krummer og Vand til Himlens Fugle i huggede Fordybninger i Gravstenene.

Mon det besmitter Stedets Hellighed? mon det er saarende for de Afdødes Eftermæle?

Vi seer sjeldent til Gravstederne; de forfalder, hvis vi ikke betaler for at faa dem holdt vedlige; Kirkegaardene er ikke til at være paa for Uhygge.

Dersom der om hver Kirke fandtes en Begravelseslund, en offentlig Have paa en halv eller en hel Snes Tønder Land,

vilde det vel blive almindeligt Mødested; nu er der i mange Landsogne ikke en Plet, hvor Fattigfolk har Lov til at mødes udenfor Landeveiene, ikke en Bænk, ikke et skyggefuldt Hvilested, ikke et Grønsvær, hvor de kan slaa sig ned og strække Lemmerne og til Afvexling nyde deres Mad under aaben Himmel istedenfor i det knebne og kvalme Rum, der tjener baade som Opholds-, Sove-, Spise- og Barnestue.

*

*

*

Kirkerne ned ad Hornet staaer ikke længere fra hverandre, end at Klokkeklangen rækker sammen, blandes, naar der kimes til Gudstjeneste eller naar Solen ringes op og ned. Stands ikke for at gaa ind i Kirkerne! de er forsvarligt laasede, naar der ikke holdes Gudtjeneste (de katholske Kirker er altid aabne), og maaske boer Kirkeværgen, der har Nøglen, et godt Stykke borte.

Landsbyerne seer ud, som sjællandske Landsbyer pleier van, med Gadekjær, teglhængt Smedie og gamle straatækte Bindingsværks Bygninger.

Der er Plan og Stil i Bøndergaardene: Vaaningshuset i Øst og Vest, ligeoverfor Laden, Staldene paa Siderne. Derved dannes der en firkantet, lukket Gaard med Møddingen i Midten, med Læ og Fred, og med Plads for Kreaturerne til at faa sig en lille Motion om Vinteren fra Baasene hen til Brønden; man kan slippe Ungkvæget og Plagene løs; og Hønsene er vel forvarede. Indkjørselen er enten i et Hjørne eller — og derved tjener man en Vognport — midt igjennem Laden. Fra Stuehuset har man Oversigt over hele Vinterbedriften. Ligger Stuehuset i Nord, saa har man Solen, som nok er værd at tage med, i Opholdsstuerne; om Sommeren skader Solen ikke, den staaer høit, Straataget tager af, og forresten er man mest i Marken; men ligger Stuehuset i Syd, saa kommer Haven paa

rette Sted. Stort mere Forandring er der sjældent i Grundridset, der passer udmærket for danske Forhold.

Det kunde synes os, der er vant til vore Bøndergaarde, at den Grundplan giver sig af sig selv, anderledes kan det ikke være. Men vi behøver da blot at gaa ned i Hertugdømmerne, hvor Principet er et ganske andet: dær er Alt samlet i en eneste, bred Bygning, Beboelse i den ene Ende, Laden gennem Resten af Husets Midte, Stalde til begge Sider, man gaaer fra Stuerne lige ud til Bedriften uden at komme under nyt Tag, og Varmen faaes om Vinteren gratis fra Staldene.

Og som den danske Bonde har Møddingen midt i sin lille hyggelige, fir-kantede Gaard, saa nær, at han fra sit Vindue kan spytte ud paa den, saaledes sørger Herremanden for fra sine Vinduer, om de end er høit tilveirs, at have uhindret Udsigt over Grave og Broer ned i den store Avlsgaard, hvor ogsaa Laden

ligger ligefor, Staldene til Siden, og Møddingen i Midten; thi Møddingen er om Vinteren, naar baade Mennesker og Dyr holder til Huse, Driftens Midtpunkt. Grundplanen er den samme for alle danske Avlsgaarde. Men Stilen i vore Herregaarde er saare forskjellig, der findes alle mulige, eller rettere: efter Midten af det syttende Aarhundrede slet ingen. Inden den Tid havde Danmark en Herregaardsstil: solide, hvælvede Kjældere, svære tykke Mure af røde Munkesten, høit rødt Tag, Rundbuer, takkede Gavle, Taarne paa Hjørnerne eller i Vinklerne. Da var Danmark en Stormagt; Landets Adel var rig og mægtig; de danske Krigere hentede Bytte hjem fra Udlandet. Endnu findes der mange gamle adelige Slotte rundt om i Danmark og i Skaane, dog faa, som har undgaaet Ødelæggelse eller Forbedring — det kommer væsentligt ud paa det Samme. Men fra den nyere Tid, efter at Landet var blevet splittet og overrendt, efter at Adelens Magt var

knækket, findes der ingen dansk Herregaardsstil. De tydske Hofsnoge bredte sig paa de danske Herresæder, nedlagde Bønderbyer, oprettede Grevskaber og Stamhuse; de havde ingen Sands for det Overleverede; tværtimod! Og hvad vedkom ogsaa dansk Tradition en Hamborger-Jøde, eller en culmbachsk Præstesøn, eller en wolfenbüttelsk Lakai, der var bleven patenteret dansk Adelsmand? Traditionen maatte han hellere slaa ned. Saa kludredes der om paa det Gamle eller der byggedes Nyt til efter Indfald eller efter architektoniske Modejournaler (det fortsættes den Dag idag), og Stilen kaldtes græsk eller gothisk eller fransk, medens den i Virkeligheden mere faldt ind under den chinesiske Strandveisstil, eller den norsk-arabiske Tivolistil, eller Stilen: Schloss-am-Rhein. Hvad vi i architektonisk Henseende har af Seværdigt og Nationalt, er halvtredie Hundrede Aar gammelt. Med Tabet af Skaane og med Tydskhedens Herredømme i Kongeriget (i Sønderjylland var det alle-

rede en gammel Historie), blev Danskheden paa alle Omraader sygnende, ogsaa paa Architekturens. For Kongerne var Forandringen en Vinding: hellere Arveherre af Guds Naade Vest for Øresund end haandfæstet Valgkonge over Norden. Og Folkene saae deres Storhed i Kongens Storhed.

Nu vilde vi Danske vel ikke bryde os stort om, enten Skaane eller Slesvig var Kongedømme eller Republik, naar det blot var dansk.

Det var Førstefødselsretten, Arveretten af Guds Naade, der skulde slaaes fast. Og den havde den gamle danske Adel kun et daarligt Øie til. Kongen var Arveherre af Guds Naade; hans Vasaller skulde være Arveherrer af Kongens Naade. Det bandt.

*

*

*

Fra Landeveien ned igjennem Horns Herred til Roeskilde seer man mange

gamle Sædegaarde (Sædet for adelige Slægter inden 1660): Svanholm, Selsø, Egholm, Rygaard, Ledreborg o. s. v.; af dem er nu kun een fri og eies af en af de faa gamle danske Adelsslægter, der red Stormen af; Resten er Stamhuse.

*

*

*

Jeg fandt en rar lille hyggelig Kro ved Hornets Fod og blev i den om Natten; næste Dag gik jeg saa ad Kongeveien Øst paa. Tilvenstre tittede Fjordens talrige Vige, omgivne af Mark og Skov, frem mellem Bakkerne; tilhøire løb Dalstrøgene lige ind til Leire, hvortil Havet i gamle Dage strakte sig; foran kneisede Roeskilde to Kirkespir.

Det drog Minderne frem, Minderne om Leirekongerne, Skjoldungerne, om Vikingetogene, om Rolf Krake og Harald Hildetand, om Gorm og Svend og Knud og Valdemarerne.

Men ak! Tiderne høinede ikke; Mindesmærkerne er svundne, der staaer ingen Kongeborg i Leire, ingen Ruin, knap en stakkels udgravet Kæmpehøi. Der staaer et Slot fra forrige Aarhundrede i fransk Stil, hedder det, Sædet for et Grevskab; men Grevskabet er ikke Rester fra Stormagtsdage, det er oprettet paa nedlagte Bønderbyers Bekostning. Her findes ingen Minder fra de store danske Kongers Tid for Tusinde Aar siden. Der er flere danske Minder i England end her. Dær værner man om Minderne; dær findes f. Ex. en Fjord med Flokke af Kong Knuds hellige Svaner.

Kongerne drog fra Leire til Roeskilde; fra Roeskilde til Kjøbenhavn. Men hverken fulgte Lykkens Nisse med dem, da de flyttede, eller han blev paa Stedet: Leire er en Landsby; og Roeskildes Navn er knyttet til den forsmædeligste af alle Frede, den, hvorved vi mistede Skaane. Det var Hjerteblodet.

*

*

*

Hver Gang, man kommer op paa en Bakke om Roeskilde Fjord, søger Øiet af sig selv ind mod de to statelige, slanke Spir, der rager høit op over Kirken; og denne synes atter at ride paa Husenes Tage. Seet paa Afstand er Roeskilde Kirke storslaaet. Staaer Du ved Kirkens Fod, vil Dit Øie stødes af Tilbygninger, ubarmhjertigt klinede op ad den; de bryder Harmonien udvendigt, røver Lyset i det Indre. Se bort fra alt det! — saa er Domkirken ædel. Maaske den staaer tilbage i Pragt og Udstyrelse for de store Kirkebygninger sydpaa; maaske kan den ikke maale sig med Kirken i Throndhjem. Men den behøver ingen Sammenligning, den er i og for sig ren og skjøn i Stilen, vældig og dog let og luftig tiltrods for det tunge Materiale: store røde Teglsten. Og har Du seet Dig mæt paa dens Skatte, har Du hørt Orgelets Toner bruse igjennem den, saa gaa endnu engang ud paa Bakkerne udenfor Byen og se paa Kirken, som den

ligger dær, høit over Bjerget ved den smilende Fjord.

*

*

*

Paa Veien fra Kirken op til Jernbanestationen vil Du blive overrasket ved midt i Byens Hovedgade, mellem to Torve, at træffe paa, hvad Du forgjæves har søgt paa den lange Vei fra Frederikssund ned igjennem Hornet: en rigtig gammel dansk Herregaard, rød, trefløiet, med buede Vinduesfordybninger og takkede Gavle, med Riddersal, Kapel, Park og Avlsgaard. Det er Roeskilde adelige Jomfrukloster — Herremanden mangler.

— — Men Tiden løber! Toget venter som bekjendt ikke, Du er ikke længere i det fredelige Horns Herred, hvor man har Tid nok, Du er atter midt i den moderne Civilisations vilde Dystløb; skynd Dig! ellers kommer Du bagefter; puf Dig frem! ellers bliver Du skubbet til

Side; giv Din Ven og Formand en Dukkert, ellers faaer Du den selv.

Dog! inden Du løser Billet og forlader Roeskildes klassiske Jordbund, saa drik et Glas Vand af Maglekilde eller Klosterkilden eller Kongebrønden eller fra Kjøbmand Kornerups Pumpe; saa godt Vand findes ikke andensteds i Danmark bedre, klarere, friskere sprudler det ikke ud fra Klippens Huler; det har sprunget i gode som i slette Tider og det vil blive ved at springe — — med mindre man skulde finde paa at fange Aaren og føre Vandet i konstig Ledning ind til Roeskildes altopslugende Medbeiler ved Øresund.

Kun Sproget lidt vi ændser, thi: Kys
 lukker Pigens Mund.
Vi kjender ingen Grændser, vi: er Jorden
 ikke rund?

Naar vi er kjed af Flæsk og Grød,
Saa plukker vi Bananer;
Den Vin, som perler klar og sød,
Hør' med til Sømands-Vaner.
Vi kommer og vi seiler bort, vi tager,
 hvad der bydes,
Thi Livet er kun svagt og kort, og Livet,
 det skal nydes.

De lange Døgn med Sø og Savn
Og Suk i Skibets Planker,
Er glemt, saa saare vi i Havn
Har ladet gaa vort Anker.
Rorpinden fast i Falsen, saa; i Sprydet
 op vor Gøs!
Og rask i Land om Halsen paa en sømands-
 kjær Tøs.

Ombord i »Falken«, Østersøen,
18. Juni.

IDAG krydser vi op mellem Øland og Gulland — mere gammelt dansk Land (Søren Nordby og Niels Juel summer En om Ørene), og efter hvad en svensk Embedsmand, jeg engang traf, og som havde været Lehnsmand paa Gulland, fortalte mig, spores nok den danske Tid endnu paa mange Omraader. Han mente, at Beboerne talte halvt Dansk, og han nævnede en Mængde danske Ord, som brugtes dær, men ikke i det øvrige Sverig. De Øer blev vi nok af med ved en af de Krige, som Kongen, imod det danske Rigsraads Villie, erklærede i sin Egenskab af holstensk Hertug.

*

*

*

Det er blikstille; vi har alle Seil til, men Farten er dog umærkelig, saa umærkelig, at Doktoren mente, han kunde nok svømme omkap med Skibet, og han fik saa en Line om Livet og sprang ud; men vi maatte sætte en Baad i Vandet for at tage ham op.

*

*

*

Østersøen er et dødt, dvask, skident Brakvand. I den varme Sommertid, som nu, »blomstrer« Østersøen, det vil sige: Havet er fuldt af Grøde, uhyre gule Strimer, der seer ud som om det var Masser af Savspaan, der var kastet i Søen.

Der er aldrig det Liv, det Spil, den Friskhed i fersk eller brakket Vand, som i det salte Hav; og lunkent Vand er altid dovent. Den samme Vind, som om Vinteren kruser og krummer Vandskorpen, bryder Bølgen med Skum og Sprøit og holder Søen oprørt i Dage derpaa, kan om Sommeren kun drive det til slappe,

tungtrullende Vandhøie, der sløser af, saasnart Blæsten har lagt sig.

Fugle seer vi saa godt som ingen af i Østersøen, kun nu og da en enlig Maage; og det er sjældent, at en Springer boltrer sig i Havskorpen; der findes ikke engang Vandmænd. Men Skibe vrimler det med; det er alfar Vei forbi Gulland: Stockholm og St. Petersborg, det halve Sverig, hele Finland, de russiske Østersøprovindser har Søvei her forbi. Man kigger efter Skibene; man er nysgjerrig efter at vide, hvilken Kurs den Damper styrer, som man blot seer Røgen af; igrunden kan det være En ganske ligegyldigt, hvor den styrer hen; man indgaaer Væddemaal om en Seilers Nationalitet, og man løber Kapløb med enhver Skude, der skal samme Vei; Striden holdes gaaende hele Dagen og fortsættes i Blinde i Nattens Løb; om Morgenens speider man ud for at se, om man har halet ind eller er bleven seilet agter ud, om man har vundet eller tabt Terrain,

om man har dømt Vinden rigtigt og benyttet hver Mulighed. Tidt kan et Par Seilere Dage itræk afvexlende løbe forbi hinanden.

Alt det er behagelig Adspredelse i Officerernes Tjeneste; Mandskabet har fuldt op at gjøre med at kravle i Masterne, exercere og holde Skibet propert (Skibet slides op af bar Properhed); — — — og Passageren har sin Hækjolle, hvis Tiden falder lang.

Østersøen, 19. Juni.
I Hækjollen.

DET er Vikingebloodet i os — og det findes der dog endnu en god Del af —, der giver Uro i Sindet, Trang til Fare, Hang til det Uvisse, Lyst til Æventyr, Begjær efter Bytte.

Naar jeg ligger her agterude i Hækjollen, føler jeg Vikingebloodet slaa i mig — — jeg drømmer en Saga.

* * *

Vi er Tusinde Aar tilbage i Tiden. Vi — Harald og jeg — har forladt den skønne fyenske Ø for at drage paa Vikingefærd, jage efter det Ukjendte, nyde, hvad ikke Hjemmet byder, vinde — og glemme.

* * *

Solen brænder, det er lummervarmt, min Sømandshue tager af for Lyset, ikke for de hede Straaler; men jeg har lagt mig saaledes, at jeg er i Skygge af Seilet.

Veiret er fremdeles glimrende: en lille svag Brise og skyfri Himmel. Det er altfor godt Veir, vi kommer ingen Vegne; vi længes næsten efter en Storm. Men den er der ingen Udsigt til: Barometeret vedbliver at gaa op.

Det er ikke med det Barometer, som med det paa en stor fransk Ocean-damper, med hvilken jeg engang reiste til Afrika.

Det var et Hundeveir; det stormede, saa at det peb i Takkelagen, Skorstenen brølede som en hæs Tyr, nedenunder var der ikke til at være for Kvalme, ovenpaa ikke for Vand, baade Regn og Sø. Men en Del af Passagererne holdt sig dog tappert, saavel Herrer som Damer, og Capitainen opmuntrede dem efter bedste Evne. Maaltiderne var det fælles kjær-

komme Samlingssted, det var dog altid en Afvexling, selv for dem, der ikke kunde nyde Noget. Capitainen præsiderede og førte for det meste Conversationen. Der var gjerne En eller Anden, som med et Hjertesuk spurgte ham, hvad han troede om Veiret; og han saae da rask op paa Barometeret, slog i Hænderne og sagde lystigt: »Nu faaer vi godt Veir: Barometeret stiger.« Men Veiret blev værre og værre.

Saa en Dag nød jeg min Cigar hos Capitainen i hans private Kahyt. Jeg saae paa Barometeret, der stod overmaade lavt, og jeg gjorde en Bemærkning derom.

»Ja«, sagde Capitainen, »det falder jo hver Dag.«

»Men«, bemærkede jeg, »ved Middagsbordet siger De jo altid, at det stiger.«

»Naa«, svarede han, »ja det er Barometeret i Salonen. Der er intet Værk i det; jeg stiller det hver Morgen. Det er til for Passagererne, for at holde Humøret i dem; det stiger under hver Reise.«

*

*

*

Det er Driverliv at ligge og bages i
Hækjollen; jeg savner Intetsomhelst; hvis
jeg fik en Ønskekvist, veed jeg ikke, hvad
jeg skulde bruge den til, nu, da Seilet
skygger for Solen i mit Ansigt; jeg tænker,
at saaledes har Diogenes befundet sig,
naar han laa udenfor sin Tønde.

*

*

*

Jeg drømmer en Saga.

Det er Tusinde Aar siden.

Jeg gik og vrøvlede i det derovre
ved Beltet; saa kom Harald og vilde have
mig med paa Togt; men jeg vilde ikke;
jeg fandt paa alle mulige Undskyldninger,
som ikke duede. Og saa maatte jeg ud
med Sproget.

»Mit Hjerte bløder; min Tanke er vild;
Mit Blod mig brænder som sydende Ild;
Ro og Søvn fra mit Øie veg;
Sky jeg i Skoven omkring mig sneg.

— — Vidste Du, hvor hun er daarende
smuk,
Saa forstod Du min Angst, min Uro, mit
Suk.
Hendes Haar er som Ravnens glindsende
Fjer;
I hver Kind er et smilende Hul, naar
hun leer;
Hendes Læbe er fugtig og svulmende blød
Som mosgroede Rose, som Morgenens
Glød;
Den svømmende Lilie er ikke saa hvid
Som hendes Hud; hendes Stemme er blid
Som Søndenvinden ved Sommertid.

Du veed, at Jagt var min Hang og Lyst;
Tidt jog jeg hist paa den jydske Kyst
Og fulgte Sporet af Kronhjortens Klov
Over Mark og Mose og gennem Skov,
Med Øiet aabent og Øret spændt:
En Gren, der er knækket, et Blad, der
er vendt,
En Tot Haar, der er reven af paa en Tjørn,
Fortæller om Hjort eller Los eller Bjørn.

Naar Morgensolen Nattaagen letter,
Er det paa Tide langs Skovenes Sletter
At speide, om Duggen er jevn og glat.
Tidt lurede jeg i det tætteste Krat
Ved Sølestedet den ganske Nat.

Saa kom jeg fra Jagten en Aften i Høst;
Det blev silde; Natten var stille og tyst:
Naturen hvilede ud i Ro.

Jeg havde bundet min Baad til en Bro
Og tændt min Fakkell; dens klare Skjær
Lyste op, hvad der var mig nær
Og glimtede lystigt i Bølgenes Spil.
— Da kom der en Jolle og lagde til
Ved Siden af min; og Fakkellens Skin
Faldt som en Straale paa hendes Kind,
Dær hun stod lænet mod Baadens Mast;
Rask sprang hun iland og slog Linen fast;
Og gik. Der var Noget i mig, som
brast.

Før streifed jeg langt ud i Lyngen mod
Vest;
Nu huede Bøg og Belte mig bedst.

Naar jeg satte mit Seil, bar Børen mod
Øst;

Saa lagde jeg til ved den fyenske Kyst,
Ind i en Landing, hvor Træets Blade
Dukker sig ned indtil Havets Flade;
Men oppe paa Bakken Huset staaer
Imellem Ege og Urtegaard;
I Dalen en Bæk, der gjør lidt Støi;
Foroven, i Krattet, en Udsigtshøi.
Dær stod vi og saa over Land og Fjord.
Vi taledе ikke. Behøves der Ord
For at tolke, hvad der i Hjertet boer?

Vi saaes saa ofte. Men jeg var stum;
Naar jeg seilede did, og Havets Skum
Sprøitede op over Ræling og Tofte,
Saa var jeg Karl! og mig selv jeg lofte:
»Forinden Solen igjen gaaer ned
Skal jeg tilstaa hende min Kjærlighed.«
Men saaе jeg først hende, saa glemte jeg
Alt;

Jeg gik som en Taabe, en stakkels Pjalt;
Min Tale var gaaet mig rent af Glemme;
Jeg hørte kun hendes daarende Stemme;

Forresten var jeg ufølsom og døv;
Min Tanke var slappet, min Villie var sløv
Og hvirvledes om som det usleste Støv.

Saa sad vi og talede sammen en Kveld;
Da sagde jeg, hvad hun vidste saa vel.
Jeg sagde med Ord, hvad mine Blikke
Havde sagt saa tidt. Hun svarede ikke.
Hun sad foran mig med sænket Blik.
Jeg tav. Saa reiste hun sig og gik.

— — Hun gaaer saa let, som det dand-
sende Fnug,

Hendes Aande er liflig, som Morgenens Dug,
Hendes Haar er sort, som det glindsende
Kul,

I den buttede Kind er et smilende Hul,
Hendes Øie er blidt og ømt hendes Sind,
Hendes Haand er saa lille, hendes Arm saa
trind

Og bred, hvor den fattes i Brystet ind.«

»Ven!« raabte Harald, »stop! Fylدت er
til Randen

Taalmodets Bæger. Du skal have Tak!

Stands dog engang Din klynkende Klage,
Jeg har hørt Nok, jeg har aldrig hørt
Mage!

Næsten jeg troer, Du er gaaet fra For-
standen!

Hvad er dog det for en Kjærlinge-Snak?
Vil hun ei høre Dig, giv hende Fanden!
Findes der ikke fler af det Pak?

— Følg mig! Vi drager paa Vikingefærd.
Da kan Du stille Din Lyst, Dit Begjær:
Piger, den ene mer øm end den anden,
Kan vel nok hele det Hjerte, som sprak?

Skændsel det er for en Mand i Din Alder,
Vaabenfør, kraftig, forstandig og snild,
At kredse rundt om et Skjørt med sin
Klage.

— Hvis Du har Lyst. kan til Norge vi
drage;

Prøve en Dyst dær; thi blodige Skaller,
Flækker og Flænger vanke der vil.

Vogt Dig, naar Nordmandens Kæmpeslag
falder;

En han først gram i sin Hu, slaaer han til.

Men staaer Din Tragten til Kvinder og
Guld
Hverken Din Favn eller Pung bliver fuld:
Fjeldets Beboer Din Broder sig kalder:
Røve fra Frænde er Niddingespil.

Han er Din Broder og Jenten Din Søster,
Vi sprang af samme nordiske Rod.
Drager Dig Bytte og Guld maa vi vide
Fare om Land, pløie Vesterhavs Side;
Anker vi kaster ved Engellands Kyster,
De er betraadte før af vor Fod.
Flux vi forlanger dær Alt, hvad os lyster,
Det er vor Ret, og man kalder det Bod.
Britten er rig; saa lad ham punge ud;
Neppe han vover at trodse vort Bud,
Thi han forstaaer af Erfaring, den Kryster,
Spares hans Penge, saa flyder hans Blod.

Men uden Sværds slag at plyndre og røve,
Mæskes paa Sti er ei Vikingefærd.
Trættes vi saa af den evige Taage,
Pynter vi Snekken saa hvid som Maage,
Styrer til Gallerens Land for at prøve

Om han kan staa for vort hvæssede Sværd.
Fyrig som Fenris og stolt som en Løve,
Møder hver Mand af hans vældige Hær.
Gallerens Kvinde er yppig og skjøn,
Lønligt hun lytter til Vikingens Bøn:
Ristede Runer kan Sværdene døve,
Runer kan daare Den, Du har faaet kjær.

Did vil vi drage! — Tidt vandt jeg dær
Seier;

Svang jeg min Stridsøxe, Galleren gøs;
Dær vil vi vise, Normanner kan stride;
Fremad vi stormer, Side om Side;
Forrest i Rækkerne gjerne man pleier
Helte at træffe, naar først det gaaer løs;
Forrest i Rækken Din Fjederbusk vaier:
Valpladsen vækker fra vanlige Døs.
Vennernes Haandslag og Sværdenes Klang,
Hædrende Tilraab! — mon op det ei veier
At blive sparket til af en Tøs?»

»Nok! Du har Ret. Saa vil jeg da
glemme.

Hjælp mig! jeg føler mig ussel og svag.

Alt har jeg mistet — — og Alt har hun
taget:
Min Villie, min Tanke; mig selv har
hun vraget.
Bort! jeg maa fly hendes Blik, hendes
Stemme.
Glemme, det kan jeg vist ikke herhjemme;
Jeg driver om som et stormslaaet Vrag.
Lykken var Indsats; jeg tabte mit Spil;
Tag mig paa Slæbetov hvorhen Du vil.
Her er mit Haandslag, nu Reisen Du
fremme!
Heis Du Din Vimpel! jeg stryger mit Flag.«

Og snart strøg Høvidsmands-Baaden
med Harald og mig i som en Pil gjennem
Vandet ud mod »Falken«, roet af 12 raske
Gutter, der skivede Aarerne og trak paa
dem, saa at Sveden sprang frem paa
Panden.

Og da Ankeret var hevet og jeg
stod tilrørs, slog Harald mig paa Skul-
deren og bød:

»Roret op i Luv! og styr
Dristigt ud ad Vesterlide;
Skummet staaer langs Skudens Side;
Viis, at Vikingsværd kan bide;
— Nu gaaer vi paa Æventyr.

Piger finds fra Pol til Pol,
Mangeskjærs som Heimdals Bue:
Gyldenlød i Heklas Lue,
Sprudlende som Frankrigs Drue,
Modnet i Neapels Sol.'

Seier Vikings Hu staaer til:
Blodig Heltedaad paa Valen,
Skjaldekamp i Kongesalen
Kjælne Kys i Myrthedalen
— Peg! saa faaer Du hvem Du vil.

Bløde Arme om Din Hals;
Kys i Smug og Kamp i Fællig;
Elskov, klynker Du, er hellig;
Hellig! — Prisen er forskjellig,
Men hver Pige er tilfals.«

*

*

*

Vi løb ind i Fjorde og op ad Elv.
Hvad man ei gav os, det tog vi selv.

*

*

*

»Klar til at vende!« brølede Næst-commanderende.

Baadsmandspiberne skingrede:

»Overhal Stagseilsskjøder!

Roret i Læ!«

Det gav et Sæt i mig; jeg greb om Rorpinden; det var en Tallie, jeg fik fat i; Skibet krængede over — — paa den nye Bov stak Solen mig lige i Ansigtet, og jeg gik ned i Kahytten.

Ombord i »Falken«,
20. Juni.

VED Eftermiddagskaffen i Bestik-
lukafet gaaer det med Smaahistorier fra
nær og fjernt. Idag var det Doctoren,
der fortalte:

»For en Del Aar siden var jeg ansat
som Læge paa en af de store engelske
Oceandampere, der løber mellem den
gamle og den nye Verden.

Hen paa Aftenen, efter det sidste
Maaltid og efterat Damerne havde sagt
Godnat, var vi gjerne en Del Herrer,
der samledes i Rygesalonen. Antallet
rettede sig efter Veirliget. Duvede Skibet
— der forøvrigt flød som en And paa
Vandet — eller slingrede det som en

drukken Mand, saa var der Adskillige, der foretrak at gaa tilkøis og at sende Bud efter mig. Det er de Allerfærreste, der vil tilstaa, at de lide af Søsye: det ansees for uværdigt; og jeg gav da gjerne deres Ildebefindende et eller andet Paa-skud, der laa saa langt fra Vand som muligt, gav dem en Mars-Bitter (Skibet hed Mars) eller fortalte dem, at de led af Asthma, og beordrede en Kamfer-Cigaret. Men en 6—8 Stykker brød sig ikke om Søen og holdt troligt ud i Rygesalonen trods Vind og Veir, røg deres Aftenpibe — og der er ingen bedre Introductør end en saadan Aftenpibe, man laaner Svovlstikker, bytter Tobak, drikker Toddier i Fællesskab: 8 Dages Samliv paa det gyngende Hav gjør gode Bekjendte, selv om Bekjendtskabet er forbi, saa snart man igjen føler fast Land under Fødderne.

Selskabet var internationalt. Englænderne og Amerikanerne tog sig en Grog, Franskmændene en Vermuth eller

en Absinth, Tydskerne svigtede ikke Øllet; men skjøndt Skibet netop af Hensyn til dem havde forsynet sig med en halv Snes Ølsorter fra alle Dele af das grosze Vaterland, var de dog misfornøiede over det ringe Udvalg, især over, at Kulmbacher manglede.

»Hätten wir doch nur das Kulmbacher!« hed det hver Dag.

En Dag tog en Passager af en anden Nationalitet Mod til sig og spurgte, hvorledes das Kulmbacher var.

Den tiltalte Tydsker saae paa Spørgeren, som om han havde søgt Underretning om, hvem den store Napoleon var, og svarede efter lidt Betænkning: »Das Kulmbacher — das ist mehr wie ein Essen.«

Conversationen holdt sig i de første Dage hovedsagelig indenfor enkelte Personer, men blev snart almindelig og førtes paa Engelsk som det fælles Sprog; Tanken fløi fra det ene Emne til det andet, som Tilfældet eller Lunet bød: Verdens Gang,

Politikken, Fremtiden, Oplevelser i broget Afvexling.

En Aften dreiede det sig om Jagten.

Tydsckernes Hunde havde gjort Underværker overfor Vildsvin og Hjorte, Fransk-mændene fortalte Løve- og Strudsehistorier fra Afrika, en Englænder havde skudt Ænder med Kuglesprøite.

»De maa have oplevet Noget, Sir Henry!« henvendte en tyk engelsk Fabrikant sig ydmygt til en lang Capitain af den kongelig engelske Hestgarde, »De har jo reist Jorden rundt paa Jagtens Vegne.«

Den lange Capitain lod, som om han slet ikke hørte Tiltalen; han røg roligt videre paa sin korte Pibe, og den tykke Fabrikant krøb sammen i flov Følelse af sin mislykkede Dristighed: at tiltale et Medlem af det engelske Aristokrati.

Men en lille vever Franskmand tog Traaden op og bemærkede: »Min Herre, man siger, at De skal have skudt en Bjørn?«

Den lange Capitain gjorde en Grimace, hvorved det firkantede Glas, der stak i det ene Øie, faldt ned, han svingede det i Snoren et Par Gange rundt i Luften og fik det saa med et lille Kast til at flyve op igjen i Øiet og blive siddende; det var hans tour de force. Derpaa dreiede han Hovedet om mod Franskmanden, tog Piben ud af Munden, blæste en Røgsøile op mod Lampen og sagde langsomt: »Jeg har skudt Bjørne nok til at kunne forsyne hele den kongelige Hestgarde med Huer.«

Men Franskmanden lod sig ikke forbløffe: »Aa«, bad han, »fortæl os en Bjørnehistorie, en af de farligste.«

Den lange Englænder hældte med stor Ro Asken ud af Piben, stoppede paany, tændte, lod Glasset falde ud af Øiet, tog et Lommetørklæde frem og tørte sig om Panden.

»Blot jeg tænker derpaa,« sagde han, »springer Sveden frem, ikke Angstens Sved, endskjøndt der kunde saamænd have

været Anledning nok til at frygte for Udfaldet; men jeg bliver varm ved Erindringen om de Anstrengelser, jeg dengang maatte udstaa. Naar De, mine Herrer! tænker Dem, at jeg — — men lad mig hellere fortælle Dem hele Begivenheden.»

Og han begyndte:

»Jeg havde skudt en Del sorte Bjørne i de østlige amerikanske Fristater. Det er nogle godmodige Fyre, de sorte Bjørne. Naar man ikke netop træder dem paa Haserne — og det faaer man sjældent Leilighed til — bider de ikke. Jeg var bleven kjed af at jage dem og havde faaet Lyst til at binde an med Vestens Kæmpe, den graa Bjørn, the grizzly.

Mine Herrer! kjender De the grizzly?

Ikke det? nuvel! jeg vil da blot sige Dem, at der existerer kun eet farligt Dyr i Verden, det er the grizzly; den er fyrig som en uvan Tyr, blodtørstig som en Tiger, ondskabsfuld og stærk som — ja, som a grizzly.

Jeg kjørte altsaa med Pacific-Banen Vest-paa, ud i Rocky Mountains, fik opspurgt en Egn, hvor den graa Bjørn havde hjemme og faldt ind til en Farmer, hvis Maismark efter Sigende et stort Bæst jevnligt hjemsøgte.

»Han kommer mest hen ad Aften«, sagde Farmeren.

Jeg havde Dagen for mig; men det var Søndag, og da jeg derfor ikke kunde fordrive Tiden med Jagt, fik jeg Lyst til at undersøge mit fremtidige Jagtterrain.

Bjergene var et godt Stykke borte; Maisen havde en Høide af en 5—6 Alen og stod paa en jevn Skraaning. Jeg gik langs hen med Maismarken; drøssede af; jeg syntes der var Noget, der rørte sig inde mellem to Rækker, jeg kastede mit Glas op i Øiet — og jeg befandt mig Ansigt til Ansigt med Bamsen, der var ifærd med at gnave nogle tørre Maiskolber.

Han smilede, da han fik Øie paa mig, viste fire forsvarlige Hjørnetænder frem —

og jeg var kun bevæbnet med en lille tynd Spanskrørstok, saaledes som den kongelige Hestgarde bruger den.

Hurtigst muligt trak jeg Næsen til mig og vendte rask om; men Fyren satte med en velbehagelig Grynten, der endnu skurrer i mine Øren, i Galop, ned ad Rækken og viste sig strax udenfor Maismarken. Jeg flygtede ind gennem Maisen; Stænglerne knækkede; Bjørnens Snøften kom nærmere og nærmere; af og til saae jeg et Glimt af ham, et stort, graabenet, stikkelhaaret, loddent Bæst var han, graasprængt oppe i Issen, han havde smaa Øren, der saae ud som om de var studsede, Griseøine og et fælt Grin.

Snart var der kun et Par Alen mellem mig og Bjørnen, et Par Spring mellem mig og Evigheden — jeg gjorde i en Fart Regnskabet op; men inden jeg foretog det store Spring ind i den anden Verden, havde jeg dog isinde at gjøre saa mange Spring paa vor syndige Klode som muligt; og afsted gik det, Maisstokke

og Maiskolber fløi os om Ørene. Men
· Bamsen vandt ind paa mig, jeg følte
allerede dens varme Aande paa min Nakke.
Saa naaede jeg gjennem Maismarken ud
paa fri Felt til den Side, hvor min Farmers
Hus laa. Ikke en Pind, ikke et Menneske,
ikke en Vandpyt, Bjergene langt borte.
Da, netop som jeg drog et dybt Pust —
og De veed ikke, mine Herre! hvor vel-
smagende Luften er, naar man troer, det
er det sidste Drag, man tager — da saae
jeg, tre Skridt fra det Sted, hvor jeg
var kommen ud af Maismarken, en stor
Vandtønde staa paa Enden med den Bund,
der vendte opad, ude — — og vips! jeg
greb fat i Kanten, svingede mig op og
sprang lige ned i Tønden.

Neppe sad jeg dær, før jeg følte et
Slag paa Tøndens Side ledsaget af et
Brag og et Hyl. Tønden dinglede. Det
var Bamsen, som i den vilde Fart efter
mig ikke havde kunnet standse, men havde
løbet Snuden lige mod Tønden, og, efter
hvad jeg senere havde Leilighed til at

erfare, havde været saa uheldig at buse det ene Øie ud paa et gammelt rustent Søm, der stak frem. Det satte ham i slet Humør. Jeg rettede mig i Veiret, stak Hovedet op af Tønden og saa Blodet strømme ud af min Uvens tabte Øie; det andet Øie rullede i Arrigskab, han vendte det Hvide ud, reiste Børster, udstødte dumpe Brøl og boltrede sig i Græsset af Smerte.

Senere har jeg faaet at vide af min Vært, at denne gamle Tønde havde været benyttet i Saatiden til Transport af Et og Andet og var tilfældigt bleven glemt.

For ikke at irritere Fjenden, som det hedder paa Militairsproget, trak jeg mig ned i Tønden igjen, men gennem Spundshullet kunde jeg i mit Øieglas« (og Capitainen svingede Glasset op i Øiet) — »se Bamsen snart efter reise sig, nærme sig Tønden og gaa snusende omkring den. Jeg ventede, at han med et Dask vilde slaa Siden ind; men det lod til, at Affairen med Øiet havde gjort ham be-

tænkelig, han holdt sig i behørig Afstand, og jeg begyndte allerede at nære Haab om, at han vilde gaa sin Vei. Efter lidt Overveielse syntes det imidlertid, som om han mente, at jeg endnu kunde nydes som en saftig Efterret til den tørre Mais, han gik lige hen til Tønden, satte sig paa Bagdelen, skød Snuden op langs Tøndens Side, tog med Forpoten om den øverste Kant og kiggede ned til mig. Jeg saae op imod et lille rundt Stykke Himmel et Par vældige Labber med lange kluntede skidne Kløer og imellem dem et opspilet Gab, to Rækker stumppe Tænder, et lynende Øie og et Hul, hvorfra Blodet dryppede mig i Hovedet. Han langede den ene Lab ned efter mig; jeg krøb sammen paa Bunden, og han naaede netop med Kløerne at kradse mig her oven i Hovedet — siden den Tid, mine Herrer! bruger jeg ikke Redekam.

Nogle mislykkede Forsøg overtydede min Forfølger om, at jeg ikke paa den Maade kunde hales ud. Jeg tænkte da

paa at gaa angrebsvis tilværsk, trak min Lommekniv frem og vilde plante den i det raske Øie, saasnart Hovedet atter viste sig over Kanten. Men dette kom ikke mere tilsyne; Fyren havde forandret Taktik. Kun den ene Lab stak han op paa Kanten og ruskede i Tønden, som svaiede hid og did — og væltede. Strax viste Uhyret sit ækle Fjæs i Aabningen og stak Flaben og Halsen saa langt ind, han formaaede; men han naaede kun at slikke mig i Nakken. Rasende trillede han Tønden et Par Gange rundt og slog saa med et vældigt Klask Bunden ind, hvorved jeg fik et saadant Puf paa Saalerne, at jeg nær var faret ud ad den anden Ende; men jeg sindede mig hurtigt og holdt mig i Midten, indtil jeg opdagede, fra hvilken Side Angrebet skete; paa den Maade kunde jeg flytte mig, saa at Bamsen ikke kunde naa mig.

Men han fattede en ny Plan og skred strax til Udførelsen. Han rettede Angrebet fra den Side, hvor mine Fødder

var; jeg krøb til den modsatte Ende, halvt ud af Tønden, og troede mig i Sikkerhed. Tænk Dem derfor min Rædsel, da jeg mærkede hans Tænder klemme om min ene Støvle! Med et rask Ryk trak jeg Benet til mig, Støvlen gik af, og med det Samme gav jeg ham med det andet Ben et velment Spark i Hovedet. Han gav et Brøl af Raseri og formodentlig ogsaa af Glæde over sin anede Seier. Planen bestod nemlig i at strække begge Forpoterne og derpaa Hoved og Krop ind i Tønden, sætte fra med Bagbenene og skyde sig igjennem. Det lykkedes. Men efterhaanden, som han gled ind, gled jeg ud, og snart stod jeg paa mine Ben paa Marken efter en Times ufrivilligt Ophold i Tønden. Strax viste hans Forlabber og Tryne sig i Aabningen; han pressede sig frem, Forbenene blev fri, saa gav det et Svup — — og dær stod han med Tønden om Livet!

Jeg svingede mit Glas op i Øiet og sendte ham et medlidende Blik. Han

foer lige løs paa mig. Men Tønden forhindrede ham i at vende sig, hans Krop var stiv som en Pind eller rettere som en Tønde, Hovedet alene kunde dreie sig halvt om til Siden; for at vende, maatte han ride en lille Volte, som vi Cavallerister siger, og jeg behøvede da kun at holde mig inde i Volten.

Han var ikke mere forskrækkelig end en almindelig Markeds-Bjørn.

Med det store Brospring, som vi Gymnastikere kalder det, sad jeg i et Nu overskrævs paa Tønden, paa Ryggen af ham, holdt ham i Ørene, muntrede ham med min Spadserestok — saaledes som den kongelige Hestgarde bruger den — ned ad Laarene, red mig en rask Tour, og jeg kunde godt have pint Livet af ham. Men jeg ynkedes over det stakkels Skrog, jeg kløede ham lidt i Nakken, skar hans ene Ørelap af — her seer De den, mine Herrer! jeg gaaer med den i Vestelommen; og jeg lod ham løbe ad Bjergene til, medens jeg gik

hjem til min Farmer og samme Aften
reiste videre.«

Saa bestilte den lange Capitain sig
en ny Grog.«

I Hækjollen;
tilankers paa Revals Rhed;
21. Juni.

KONG Volmer skikkede Bud om Land:

»Nu møde hver ærlig vaabenfør Mand
Til Kamp mod de hedenske Ester!
Aflad er givet af Pavens Mund;
I Spidsen gaaer Erkebisen af Lund
Og hundredetyve Præster.
Frygt Kongens Vrede, stol paa hans
Naade!«

Snart laa i Sundet saa vældig en Flaade
Som aldrig før nogen Nordbo saae;
Den lettede, styrede østerpaa;
Dog, før ved Reval Ankrene faldt,
Vidste alt Esterne hvad det gjaldt,
Og havde draget en vældig Hær

Sammen i Hast fra fjernt og nær,
Skjult den i Krat og i Skove.
Men ved Landingsstedet de Gamle stod,
Tryglende faldt de for Kongens Fod
Og bad om Daab og om Love:

„Hil Dig, Kong Valdemar Seir!
Som Slaver vi lyder Dit Herrebud!
Du være vor Konge! og Christus
vor Gud!« .

Og glad slog Kong Valdemar Leir.
Og Præsterne uddelte Brød og drak Vin
Og vasked
Og pjasked
Og døbte og sang og læste Latin.

Og neppe nok var en Skare døbt,
Bodfærdig stod der en anden, svøbt
I Huder og Skind;
Og Præsterne bad
Og neied
Og dreied
Og stænkede Vand og slog Kors og kvad.

Men udenfor Leiren lød Spil og Sang
Med Tisken og Smisken og Latter;
Den lyse Kriger i Dandsen svang
Estlands mørkladne Datter;
Og Dandsen gjør gode Venner;
I stille Nat,
I tætte Krat,
Tales et Sprog, som Alle kjender.

Det gik saa i Dage, det gik saa i tre,
Da var Knøsene trætte og Præsterne hæse;
End kunde Pigerne dandse og le,
Men Krigerne kunde for Søvn knap se,
Og Præsterne neppe læse.

Da sneg sig ud af den dunkle Skov
De staalklædte Mænd, som Ulve paa Rov;
Hævnsultne fra trende Dage;
I Øiet lynede Had og Død:

»Landet er hærget og stedt i Nød!
Den christnede Olding, den skændede Mage
Raaber om Hævn — sødt Hævnen skal
smage!

Hver Fremmed naglet til Revals Mur,
Dannerkongen i Fangebur,
Og Bispens Hoved paa Stage,
Skal tvætte vor Skam og dulme vor
Smerte.
Vogt Dig nu, Voldsmand! det gjælder
Dit Liv!«

Og Pigen stødte den hvæssede Kniv
I den slumrende Elskers Hjerter;
Og Gubben kastede Korset og svor
Hævn over Christus og Asathor.

Portvagten dræbtes; Esterne brød
Ind i Leiren; og Blodet flød —
De Danske var slemt i Klemme.
Og Luften fyldtes af Skrig og Hvin;
Men paa Bakken laa Bispens og læste Latin,
Saa roligt, som om han var hjemme.
Og Kongen raabte med bydende Røst:

»Slut sammen Brødre, Side om Side,
Nu gjælder det om at bede og stride,
Som Absalon Bisp og Esbern Snare.«

Men fremad trængte den hedenske Skare.

Da blæste det op, og en kulsort Sky
Hævede sig over Reval By
Op paa den klare Himmel.
Tordenen rullede, Lynet slog;
Og ned fra Skyen faldt Dannebrog,
Ned i den tætteste Vrimmel.

Høit blussed hver Kind, som nys var bleg;
Og frem gik de Danske; og Fjenden veg.

Ombord i »Falken«,
Østersøen, 22. Juni.

IDAG var det min Tour at fortælle Historier i Bestiklukafet.

»Lad os faa en Jagthistorie«, sagde Chefen.

Men jeg indvendte, at efter den Bjørnehistorie, som Doktoren forleden havde trakteret os med, vilde mine Bjørnehistorier — jeg har skudt sex Bjørne — blive temmeligt ferske.

»Lad os saa faa at vide, hvorledes det gik til, at De kom til at bo i Urskoven«, sagde Næstcommanderende.

Og jeg fortalte:

»I to Aar boede jeg i Urskoven.

Jeg var flygtet, bort fra Civilisationen, dybt ind i den jomfruelige Skov. Fra Chicago var jeg reist først ad Jernbanen, saa med Floddamper, saa med Diligence til en lille By, der dengang var Civilisationens Forpost paa denne Egn. Byen var ganske ung og bestod udelukkende af eenetages Træhuse, med Undtagelse af eet, der havde to Etager; det var Hotellet; det tog jeg ind i. Paa Gaderne saa man næsten kun Mandfolk: Skovhuggere, Tømmerdrivere med lange Støvler og bredskyggede Hatte, og Indianere, dels i europæiske Klæder, dels svøbt i Tæpper med Skindbuxer og Moccasiner.

Dagen efter min Ankomst betroede jeg mig til Værten: jeg vilde op i Skoven.

»Vil De søge efter Land med Fyrreskov?« spurgte han.

»Nei!«

»Vil De søge efter Mineralier?«

»Nei! jeg vil bo deroppe.«

»Godt,« svarede han; »jeg saa min

Ven Lap igaar; han sagde rigtignok, at han skulde reise strax; men det gaaer ikke saa let for ham at komme afsted.... Bill!« raabte saa Værten til en halvvoxen Dreng, der vaskede en Vogn i Gaarden, »gaa ud og hør, hvor Lap er henne.«

Medens Bill var borte, fortalte Værten mig om den Mand, hvis Bekjendtskab jeg skulde gjøre:

Jean Lapérouse var en fransk Canadier, en høi, slank, velskabt, smidig Mand, hvis sorte Haar og store Overskæg begyndte at blive stiklet af hvide Stænk; hans skarpe Ørnenæse og kulsorte Øine vidnede om indiansk Afstamning, og den uundgaaelige Følge af denne Blanding af fransk og rødt Blod var, at han var stolt, bigot, ubestandig, opførte sig med zirlig Anstand og drak sig fuld, saasnart der var Mulighed derfor. I sin Ungdom havde han flakket omkring ved de store Søer, snart mellem Hvide, snart mellem Rødhuder, levet som Jæger, Trapper, Skovhugger, Veiviser,

Tolk og hvad der ellers faldt for; han tjente Penge i Skovene og satte dem til i Byerne. Da saa den første Ungdom var forbi og han ikke længere fandt Behag i det omflakkende Liv, faldt han ned mellem en Stamme Indianere oppe i Skoven og blev deres Tolk og Tuskhandler. De Forenede Staters Regjering havde i sin Tid deroppe, paa et Knudepunkt, hvor en Masse Indianerstier og nogle Vandveie stødte sammen, bygget et lille Hus som Station for Tropper og Post mellem de sydlige beboede Egne og Lake Superiors Kyster, men da denne Station blev overflødig, opgav Regjeringen den, og Lapérouse tog Huset i Besiddelse. Dær boede han nu. Indenfor hundrede engelske Mils Omkreds fandtes der ingen fast Bopæl, ingen hvid Mands Hus, den jomfruelige Skov strakte sig mod Vest til Prairien, mod Øst til Søerne, mod Nord til Ishavet, fra Syd var Civilisationens Bølge ikke naaet hertil, og det vilde vare en god Stund endnu, inden

Øxens og Hakkens og Dampfløitens Larm kom til at afløse Skovens Stilhed. Han boede i Fred. Nogle faa Indianerfamilier streifede om paa Jagt; han havde i sin Tid taget en indiansk Kone; der kunde gaa halve Aar, i hvilke han ikke saae en hvid Mand; kun en sjelden Gang søgte han til Byen for at sælge sit Peltsværk og gjøre Indkjøb. Men naar han kom til Byen, skyndte han sig ikke hjem igjen; han drev om paa Beværtningssteder, Billardstuer, Kneiper og Keglebaner, opsatte Reisen fra Dag til Dag og gik drukken omkring i ugevis.

Det varede ikke ret længe, saa kom Bill tilbage og meddelte, at Lap var hos Barberen ved Siden af; og vi gik derind.

»Godmorgen, Sir,« sagde Hotelværten til en indsæbet Mand, som sad under Barberens Behandling med en Serviet om Halsen. »Hvorledes befinder De Dem? Det glæder mig at se Dem. Jeg har den Ære at forestille Dem en Ven af mig, en

Europæer, som lige er kommen og som vil op i Skoven — — en Gentleman, Sir, som De kan tale Fransk med. Tag ham med op i Skoven, det vil De have Fornøielse af — — en virkelig Gentleman, un gentilhomme, Monsieur Lapérouse, det kan De stole paa — — — men undskyld, mine Herrer! jeg maa hjem til mine Forretninger, Farvel! hav det godt sammen og tag Vare paa Dem selv — Farvel!«

Hr. Lapérouse sad med tilbageholdet Hoved, stive Øine og halvaaben Mund. og da Barberen havde Tag i hans store Næse og skrabede løs paa den lange Hals, kunde han ikke svare, men gjorde nogle forekommende Bevægelser med Haanden. Da saa Barberingen var endt, vaskede han sig omhyggeligt, pudrede sig foran Speilet, tog Flip paa, lod Barberen hjælpe sig i Frakken, betalte og vendte sig saa mod mig.

»Min Herre,« sagde han paa Fransk med et ceremonielt Buk, »jeg er lykkelig ved at have gjort Deres Bekjendtskab. Tør jeg spørge, hvad De søger oppe i Skoven?«

»Jeg vil bo i Skoven,« svarede jeg.

»Oppe i Skoven?« gjentog Hr. Lapérouse smilende, »dær boer ingen andre Hvide end jeg. Ellers er der kun Vilde.«

»Saa meget des bedre.«

»De er en af mine Folk!« udbrød Hr. Lapérouse varmt, »maa jeg trykke Deres Haand! — De tillader, at jeg fra dette Øieblik betragter Dem som min Gjæst. Vi tager med det Første hjem til mig« — og dermed lukkede han Døren op og skød mig ud.

Den første Kneipe, vi stødte paa, faldt vi ind i.

»Goddag Lap, gamle Snegl! hvorledes har De det?« spurgte Værten.

Min nye Ven sendte ham et foragteligt Blik, trak paa Skuldrene og sagde til mig paa Fransk: »Disse Yankeer er uden al Opdragelse — Dyr.«

Saa bestilte han Drikkevarer. Vi blev staaende ved Disken, Værten blandede Indhold fra en 3—4 Caraffer sammen med Isstumper, heldte fra et Glas i et andet

og satte sluttelig et Par Pokaler for os. Da de var tømte (paa min Sundhed), bød jeg Cigarer af mit Foderal; men Hr. Lapérouse erklærede, at det tilkom ham at traktere hele Dagen; vi maatte ind i enhver Beværtning, vi kom forbi, alle Modforestillinger var frugtesløse, og om Aftenen var han snydefuld. Afreisen blev opsat til næste Dag.

Hr. Lapérouse havde hjemmefra medbragt en Del Peltsværk, for hvilket han af en Kjøbmand havde købt Varer: Mel, Sukker, The, Tobak, Tøi, Krudt og Hagl, en hel Vogn fuld, Vognen stod læsset og skulde af Kjøbmandens Karl kjøres et Par Mil nordpaa, hvor Varerne skulde omlades i Kanoer. Kjøbmanden var ivrig for at faa Vognen afsted. Men strax næste Morgen begyndte Lapérouse at drikke, han blev mere og mere fuld, dinglede fra Kneipe til Kneipe, og da han var ganske umedgjørlig, forlod jeg ham og gik tilbage til Kjøbmanden for at sige ham, at jeg havde op

givet at tage med Hr. Lapérouse op i Skoven.

»Hvorfor det?« sagde Kjøbmanden.
»Lap er snart mør; han har ikke flere Penge; imorges maatte jeg laane ham nogle; naar han idag har sviret dem op, kommer han herhen, vi lægger ham paa Vognen og min Karl kører saa op til Vandfaldet; derfra kan De tage videre med Indianerne. Der er en Indianer med, som forstaaer Engelsk; han hedder Pony og er bleven opdraget blandt Hvide. Jo mere utilregnelig Lap er, des bedre — naar han først er bleven fuld.«

Ud paa Eftermiddagen kom Lapérouse ravende.

»Goddag, mine Herrer!« raabte han.
»De, Hr. Becker,« henvendte han sig til Kjøbmanden, »er en Hædersmand, som har taget Dem af min unge Ven — en sand Gentleman, der tager med mig op i Skoven — — som min Gæst. Lad os faa noget Whisky, at vi kan drikke hans Skaal — — af den bedste — old Bour-

bon Whisky En smukkere Plet end min findes ikke i hele Wisconsin: Skov, Flod, Vandfald, Vildt i Overflod — Alt, hvad en Gentleman, der vil føre et gentlemanlike Liv, kan ønske sig. Jeg byttede det ikke bort for et Herresæde i Bretagne.»

Men Hr. Becker sad ubevægelig og svarede ikke.

»Whisky!« hviskede Lapérouse. »Jeg venter Indianerne hjem med Skind: Hjorteskind og Bæverskind og Odderskind, og jeg køber hver Trevl hos Dem, Hr. Becker; thi De er en Hædersmand.«

Hr. Becker svarede fremdeles ikke.

»En Slurk!« brølede Lapérouse, idet han tumlede ned paa en Stol og rev sit Halslinned op, »jeg kvæles — her! — — her!« og han greb sig om Halsen.

Saa trillede han ned paa Gulvet, tiggede og tryglede, græd og klynkede, jamrede, slog og sparkede. Efter lidt Parlamentaren gik han ind paa at blive læsset op paa Vognen mod at faa et Glas Whisky.

Der blev strax spændt for; Karlen og jeg satte os foran; Lapérouse var falden i Søvn bagved mellem Kasser og Sække, han skreg af og til op, naar Vognen humpede paa den knudrede Vei, saa fik han en Slurk Whisky og slog sig til Ro for en Stund. Det gik Skridt for Skridt hele Natten ad en yderlig slet Vei, fuld af Huller og store Sten; det var Skov til alle Sider, mest tæt, sluttet Skov af alle Slags Løv- og Naaletræer blandet sammen, kun af og til en Lysning: en sandet Plet med spredte Fyr eller en Mose, dækket med Bærplanter og bevoxet med forkrøblede Graner. Naar saa imellem Veien førte lige op ad den Flod, langs hvilken vi kørte, var det fornøieligt at se Maanens blege Straaler spille i dens vevre Bølger. Jeg skiftede mellem at sidde og lulle paa Bukken og at gaa i Forveien.

Solen stod allerede et godt Stykke oppe paa Himlen, da vi næste Morgen naaede til Vandfaldet. Et nydeligt lille

Fald. Spaltet af Klippeøer og brudt mod vældige Sten brusede Vandet, skummede, boblede, sprøitede, larmede, kogte og sydede, spillede i alle Regnbuens Farver, brummede og hvislede, hvirvlede rundt, dannede Kredse og Tragter, legede overgivent med Græsstraa, Pinde, Grene, Stammer, gyngede og vippede dem, satte dem paa Enden, sugede dem ned i Dybet og spyttede dem først op et langt Stykke nede — og saa gled Floden atter jevnt og sindigt.

Det Fald kunde Størerne ikke sætte over. Aaret derpaa har jeg med en Indianer paa een Dag i Dammen nedenfor Faldet stanget sytten store Stører paa henved hundrede Pund Stykket.

Tæt ovenfor Faldet traf vi paa de ventende Indianere, som paa et høit og tørt Sted havde opslaaet to runde Wigwammer, dannet af store Stykker Birkebark, som var fastgjorte over lange, bøiede, i en Kreds nedstukne Hasselkjenne; Indgangene var lukkede med

store Elsdyrskind; i Hytternes Top var der aabent Hul for Røgen fra Ildstedet. To Mænd og to Kvinder opholdt sig udenfor Hytterne, da vi kom. De lod, som om de ikke bemærkede os, rørte sig ikke, dreiede hverken Hoved eller Øine og blæste i jevne Tag Tobaksrøgen hen for sig. Det var høie, ranke, kraftige Skikkelser, kobberrøde, med en lille blaa tatoveret Stjerne paa Hagen eller Kinden; det lange, kulsorte Haar hang i tykke Fletninger ned ad Ryggen. Paaklædnin-gen var blandet indiansk-europæisk: dels gule Skind-Moccasiner og gule Hjorte-skindsklæder, besatte med Frynser, Kvaster og Perler, dels stortærnede Bomulds-stoffer.

»Hvor er Pony?« henvendte min Kusk sig paa Engelsk til en ung Indianer, der stod lænet op ad et Træ og røg af en rød Lerpibe med lige gult Trærør.

Indianeren rørte sig ikke.

»Er Pony ikke her?« spurgte Kusken atter.

Indianeren fortrak ikke en Mine.

»Det er nogle forbandede Tossehoveder,« mumlede Kusken, gik hen til Hytterne og raabte: »Pony!«

En bredskuldret ung Mand, fuldblods Indianer, med bred Næse og bred Mund, kort afklippet Haar og iført europæiske Klæder, kom strax ud og sagde paa radbrækket Engelsk: »Goddag. Hvordan gaaer det? Vi har ventet længe paa Dem. Hvor er Lap? Kan han ikke røre sig? Har De Brændevin med? Vi kan betale.«

»Siig til et Par af disse dovne Fyre, at de skal hjælpe med at læsse af,« sagde Kusken.

Pony snakkede til de to andre Indianere, men de lod, som om de Intet hørte.

»De vil nok ikke, Indianerne,« bemærkede Pony.

»Saa siig til Laps Kone, at hvis hun vil have Manden og Sagerne læsset af, maa jeg have Hjælp«, sagde Kusken;

»ellers vælter jeg Vognen; men saa kan baade Mand og Varer gjerne gaa i Stykker.«

Pony sagde Noget paa Indiansk til en lidt svær, ganske kjøn Indianerinde, der sad paa en falden Stamme og røg af en kort Pibe.

»Eskutevabo,« mumlede hun, uden at dreie Hovedet.

»Eskutevabo?« henvendte Pony sig hurtigt til Kusken.

»Eskutevabo!« snerrede Kusken, »Ja! til Helvede — bagefter.«

»Eskutevabo?« spurgte jeg Kusken, »hvad er det?«

»Brændevin.«

I en Haandevending blev Wigwammerne brudt ned af alle Indianerne, Birkebarkstykkerne rullet op, Kanoerne sat i Vandet og lastede; Lapérouse, som stønnede og hvæsedede og gispede, men ikke aabnede Øinene, blev baaren ned i en Kano. Da Vognen var tom, trak Kusken en Stenkrukke frem, der havde ligget skjult under Sædet og Hestedækkenerne; alle

Indianerne stimlede sammen om ham. Han rystede Dunken, klukkede med den, trak Proppen af og skænkede lidt af Indholdet i et Tinbæger, fyldte det med Vand og lod det gaa rundt. Enhver tog en god Slurk. Bægeret kom til mig og jeg satte Læberne til det. Det indeholdt en blaalig, stinkende Vædske; jeg tog kun en lille Mundsmag og spyttede det strax ud; det sved og brændte.

»Hvad er det for noget Tøi?« spurgte jeg Kusken.

»Alkohol.«

Da Bægeret var tømt, satte Kusken Krukken ind under Dækkenerne. Indianerne hentede Odder- Maar- og Bæverskind fra Kanoerne, og der begyndte en Handel, som Kusken slog for egen Regning; Pony var Tolk. Indianerne trak det ene Stykke Peltsværk frem efter det andet, endog deres hellige Skind af ud-søgte Dyr, prydede med Fjer i Munden, og føjede dertil en Del af deres Hjorteskins-Klædningstykker; men Kusken for-

langte bestandigt mere. Talen blev høirøstet, Indianerne trak i Kusken, han sprang op paa Vognen, Indianerne løb til Kanoerne og kom tilbage bevæbnede med Bøsser; men Kusken havde sat sig ovenpaa Dunken og legede med en stor Revolver. Saa tog Handelen igjen fat og sluttedes, efterat Indianerne yderligere havde krammet nogle Piber frem; Dunken blev bragt ned i en af Kanoerne, og Kusken lavede sig til at kjøre.

»Vil De med?« spurgte han mig.

»Nei!«

»Har De en god Revolver?«

»Jo Tak!«

»Farvel! Pas godt paa Dem selv.«
Og han kjørte.

Af Kanoerne var de to Barkkanoer, den tredie en Stammekano.

De første forarbejder Indianerne ved over tynde Spanter af Cedertræ at lægge store Stykker af Birkens indre brune Bark, sy Randene sammen med Bast og tætte

med Beg af Harpix. En Birkebarkkano er rummelig, flyder høit paa Vandet, men fanger let Vinden og er skrøbelig. Vil man fra et Vandløb til et andet, tager man Kanoen op, vender den og bærer den over Hovedet i en Rem, som hviler paa Panden.

Stammekanoerne udhules af en Træstamme; de er tunge, solide; Rælingen et kun hævet et lille Stykke over Vandfladen.

Begge Slags Kanoer roes med korte Aarer, der stikkes ud til den ene Side; en Mand, der sidder agter, kan alene med een Aare ro og styre Kanoen; er der to Roere, sidder den ene forude, den anden agter.

Lapérouse blev lagt i den forreste Kano, som styredes af hans Kone; jeg fik Plads i den bagerste, der roedes af Pony og en anden Indianer.

Under Omladningen og Handelen havde Pony været meget snakkelysten for at vise sine Sprogkundskaber og sin Over-

legenhed overfor »Indianerne«, som han kaldte sine Landsmænd; men saasnart Baadene kom igang, blev der ikke talt et Ord; der roedes af al Kraft, den ene Baad i den andens Kjølvand, og stadigt styredes der fra Bred til Bred for at benytte Bagstrømmen, der i Krumningerne gaaer op mod Flodens Løb. Vi roede mellem høie, stenede Brinker, gennem tæt Skov. Ikke en Vind rørte sig. Det var Efteraar; det mærkedes paa Luften, det saaes af Træernes mangefarvede Kroner, som spillede i Rødt og Gult og Grønt. Af og til skræmmedes en Flok Ænder op, eller en Sværm Smaa-fugle fløi langs Floden, eller en Rovfugl svævede høit oppe over Trætoppene; men der kunde gaa Timer, i hvilke vi ikke saae en levende Skabning, ikke hørte en Lyd.

Ved Middagstid dreiede den forreste Kano ind til Land; de andre fulgte efter og lagde op ved Siden af den. Et Øieblik efter knittede et mægtigt Baal inde mellem Stammerne; der blev kogt Grød af vild Ris og lavet The i en Blikspand.

Da Maaltidet var indtaget, røg Enhver en Pibe; og saa fortsattes Reisen.

Lapérouse laa ubevægelig paa Bunden af Stammekanoen.

Nogen Tid efter at vi atter havde sat os i Bevægelse, naaede vi ud til en temmelig stor Sø, der var lukket af skovklædte Bakker. Vi styrede tværs over den og gjorde en lille Afstikker efter en Flok Ænder, af hvilke vi skød nogle.

Ud paa Eftermiddagen blev der pludseligt raabt fra den midterste Kano, den styrede til Land, vi fulgte efter. Kanoen havde faaet en Læk, en Pind var gaaet gennem Barken; den blev tømt, vendt, der blev gjort Ild paa, sydet Beg, Hullet stoppedes, Baaden blev atter sat i Vandet, lastet, og Reisen fortsattes, indtil Mørket faldt paa; da lagde vi til Land, kogte vild Ris og stegte Ænderne paa Pinde. Der blev ikke mælet et Ord.

Efter Maaltidet blev Lapérouse baaren op i Nærheden af Baalet og dækket med et Tæppe. Han klynkede lidt, men det

lod til, at han var uden Bevidsthed. Vi Andre laa en Timestid omkring Ilden og røg Tobak.

Saa opstod der en Ordstrid mellem Indianerne; den blev heftigere og heftigere; tilsidst sprang de op og greb fat i hverandre.

»Vil De passe paa Dunken!« raabte Pony til mig; »Indianerne vil drikke; men saa bliver de drukne. Vi skal ikke drikke, før Reisen er endt.«

Men de to Indianere sled sig løs fra Pony, løb ned til Kanoerne og kom tilbage med Dunken; Pony søgte at tage den fra dem og kaldte de to Indianerkvinder tilhjælp; men de rørte sig ikke. Da jeg heller ikke fulgte hans Anmodning om Bistand, opgav han hurtigt Kampen. Der blev lavet til Drikkegilde; Bøsser og Knive samledes sammen; jeg blev af Pony anmodet om at gaa ud i Skoven og gemme dem, men under ingen Omstændigheger senere, naar Fuldskaaben begyndte, røbe, hvor de var, heller

ikke til ham. Derefter kom Tinkruset frem; det fyldtes med Alkohol, spædt med saa meget Vand, at det ikke skoldede Munden; Indianerne, Mænd og Kvinder, stillede sig i en Kreds og lod Kruset gaa rundt. De drak stiltiende med udtryksløs Mine.

Da jeg kom tilbage fra at have gjemt Vaabnene, stod de der endnu. Det var blevet ganske mørkt; Flammerne fra Baalet slikkede tilveirs, skinnede paa de blanke Stammer og kastede et spøgelseagtigt Skjær over de fem Rødhuder og den Byldt, som skjulte Lapérouse. Indianerne dinglede og talte i Munden paa hverandre; de sang, skreg op, faldt omkuld, sloges, væltede om paa Jorden; neppe en halv Time efter at de havde trukket Proppen af Dunken, var de ganske utilregnelige.

Saa kom de alle Fem løbende hen til mig og omringede mig; de vilde falde mig om Halsen, kysse mig, traktere mig med den modbydelige Drik — jeg kunde

ikke holde dem fra Livet: de hylede og skreg og trak i mig.

En af dem, en høi, stor, stolt Fyr med Ørnenæse, var den mest nærgaaende; han væltede sig ind paa mig og grinede uafadeligt. (Senere blev Moskenéas, som han hed, en af mine bedste Venner; jeg har gjort mangen Jagttour med ham og jeg har aldrig seet ham smile, undtagen naar han var fuld). Han stak mig Bægeret med Alkohol op til Næsen; jeg tabte Taalmodigheden og slog til hans Arm; Bægeret fløi hen i Græsset. Saa trak han nogle Nødder op af Lommen og bød mig. Jeg vilde ikke have dem. Han knækkede dem og vilde proppe Kjærnerne i min Mund. Opbragt stak jeg ham en knyttet Næve i Mellemgulvet. Han dinglede bagover, faldt lige paa Ryggen og vendte Benene i Veiret. Alle Indianerne opslog en Skoggerlatter. Men lidt efter tøflede de af, hen til Dunken og de nærmede sig ikke mere til mig, der blev siddende ved Ilden.

Hele Natten gik med vilde Hyl.

Indianerne ravede omkring, rev sig til Blods, flængede deres Klæder, kastede op, drak hver Gang, de kom i Nærheden af Dunken. Ved Midnat laa de alle Fem slagne til Jorden; af og til kunde en af dem fare op og hyle, men ingen af dem var istand til at reise sig. Jeg gik hen til Dunken og sparkede den omkuld; Indholdet flød ud i Græsset.

I Dagbrækningen vaagnede Lapérouse, satte sig op, saae sig om og var aabenbart hurtigt paa det Rene med Situationen. Saa stolpede han hen til Dunken; da han saae, at den var tom, kom han hen til mig og bad om en Dram, men da jeg sagde ham, at jeg ingen havde, troede han mig ikke, tiggede, besvor mig at opfylde hans Bøn, bød mig Alt, hvad han eiede, klagede over de forfærdeligste Kvaler, og da det Altsammen Intet hjalp, heldte han lidt Vand paa Dunken og drak det.

I Dagens Løb vaagnede Indianerne efterhaanden og slingrede eller kravlede

ned til Floden for at vaske sig og stille deres Tørst.

Næste Morgen gik Reisen videre under Lapérouses Ledelse; men Indianerne var slappe, sløve, vi gjorde kun smaa Trip ad Gangen og vi var tre Døgn om at naa Bestemmelsesstedet.

I nogle Dage opholdt jeg mig hos Lapérouse som hans Gjæst; saa købte jeg Huset af ham; han flyttede bort; jeg levede her i to Aar af at jage og trappe, og jeg fik mig et indiansk Navn, der paa Dansk betyder Hasselnød.«

»Falken«; i Hækjollen.
I Finske Bugt 24. Juni.

DAGØ — Vormsø med Mogensholm — Saxby — Borby — Nakø — Odensholm — Rogø Vig ind i Fastlandet — Nargø — Kokskær — Vrangø — — er det ikke, som om vi seilede inde mellem vore egne Smaalande?

Det er Estland; gammelt dansk Land.

Kong Valdemar tog det; de Danske holdt det, mere eller mindre, indtil Svenskerne reiste sig, rev sig løs, tog en god Bid af Norge, en Trediedel af Danmark, hele Finland; og paa de svenske Hæres Stormløb ned over Polen og Tydskland gik Ingermanland, Estland, Livland og Kurland samme Vei. Nu er Landene

her, Syd for Finske Bugt, russiske, tydsk-russiske; de skandinaviske Minder er døende.

Maaske kunde Kalmarunionen, der burde have gjort Norden til en Stormagt, ikke bestaa paagrund af Modsætningen mellem Svensk og Dansk-Norsk. Men hvis vi efter Unionens Ophør havde ladet være at slaaes indbyrdes, og hver især vendt os udefter, kunde vi have dannet Verdensriger. Den finske Bugt burde have været Grændsen mellem Dansk og Svensk. Venderne kunde vel være blevne lige saa gode Danske, som de blev gode Tydkere. Østersøen burde være en skandinavisk Indsø. For Svenskerne laa Veien aaben over Kola og Sibirien lige til Kamschatka; de Dansk-Norske kunde over Island og Grønland have taget det nordlige Amerika; Beringstrædet burde danne Grændsen mellem Sverig og Danmark-Norge, det nordlige Ishav være indeluttet af skandinaviske Lande.

Men vi sledes op i indbyrdes Kiv.

Og nu staaer Tydskerne ved Konge-
aaen og Russerne ved Torneaa.

Det er kun en ringe Trøst for
Svenskerne, at de har faaet Skaane.

Helsingfors Havn,
ombord i »Falken«, 25. Juni.

SYTTEN Dage var vi om at naa fra Nyborg til Helsingfors — vi kunde have gaaet lige saa hurtigt, om Søen havde været tillagt; men Vindstille har vi havt og Modvind, Skvulp og Dønning; saa flytter »Falken« sig ikke ret meget.

Det var St. Hans Aften, da vi endelig naaede ud for Helsingfors. Fra fjernt og nær flammede det op, Blus overalt, paa hver en Høi, syntes vi — og der er en Uendelighed af Høie; St. Hans er Aarets Jubelfest, thi saa staaer Landet i Pragt, nys udfoldet, i fuld Belysning Døgnet rundt.

Vi tog Lods ombord. Han krydsede os indefter Natten igjennem mellem Øer og Skjær, og næste Morgen laa vi tæt under Sveaborg, der hævede sig mørkt og mægtigt og som truende strakte sine Kanonmundinger ud af sorte Klippehuler. Men Vinden var imod; Indløbet er kroget og snevert. Saa sendte Chefen en Jolle iland med Næstcommanderende for at leie en Damper til at slæbe »Falken« ind; og jeg fik Lov til at gaa med.

En skjønnere Havn findes ikke. Skyttet er den mod Sø og Vind fra alle Sider af høie Bakker, og rummelig er den, saa rummelig, at om al Verdens Flaader samledes her, vilde der være Plads nok. Og en skjønnere By findes neppe: ren og pæn, skuret; Vand er her nok af, baade af det salte og det ferske — men det ferske er at foretrække: det kommer lige sprudlende op fra det store, svagt befolkede Lands Indre; det salte er brakket, en Blanding af Atlanterhavets klare Vover og Østeuropas Floder.

Havn og By laa endnu pyntede fra igaar med Birkeløv og Blomster; Skibene var grønne af Grene. Solen havde kun lige et Øieblik ved Midnatstid gjemt sig under Horizonten; nu stak den sit straalende Aasyn op over Høiene, tittede ind i Slugterne, kastede lange Skygger, lo til Byen, spillede paa Mure og Tage og Kuppel og Kors, forgyltde Stenene og gav de nysprungne Trækroner den fine, lyse, glædestraalende Farvepragt, der kun varer et Par Dage, saa længe Bladene er fuldkantede, uberørte af Uveir og Mad-diker. Og det saae Altsammen: Fjord og Høie og Huse og Kirker og Marker og Skove hjemligt nok ud.

Men midt inde i denne nordiske Fjord, paa en uhyre Sten, nede ved Strandbredden, hæver der sig et underligt spraglet Tempel, Hvidt og Grønt og Blaåt og Gyldent blandet sammen, flimrende, med Snirkler og orientalske Taarne (et Slags Minareter) og besynderlige chineseragtige Spir. Det skærer i Øinene — og i

Hjertet; det passer ikke ind i Omgivelserne, det staaer dær grelt, afstikkende, koldt og fremmed.

Det er den russiske Kirke. Thi Finland er et erobret Land.

*

*

*

Bolværket er stensat; Kaien er bred og ren; Husene er rene, Gaderne er rene. Op fra Havnen fører en bred Promenade — Esplanaden — ind til Stadens Indre; og det Første, den Besøgende møder, er en Statue af Runeberg.

— — Min Fader var en ung Soldat,
Den tappreste man fandt;
Med sytten Aar Gevær han tog
Med atten Hæder vandt.

*

*

*

Om Vinteren er her god Tid til at sove, om Sommeren knap nok Stunder til

et lille Blund. Byen var lige vaagnet op, den gned endnu Øinene fra Sviren igaar.

Og Menneskene saae ligesaa hjemlige ud som Landskabet. Deres »Godmorgen« havde ikke engang svensk Tonefald.

Jeg fik fat i en Dreng, belæssede ham med to store Vidiekurve, som jeg købte paa Torvet, og medens Næstcommanderende løb rundt til Skibsklarererne langs Kaien for at tinge om Damperen, gik jeg omkring mellem Sælgekonerne og gjorde Indkjøb af frisk duftende Brød, fersk, saftigt Kjød (det duftede ogsaa), røde og hvide Syrener i store Klaser (de duftede nu rent forskrækkeligt deiligt), svulmende gloende Bonderoser, Forglemmigeier, Jordbær og Ræddiker. Det er velsete Sager ombord, naar man har været 17 Dage paa Søen. Og Torvemadammerne omkringede mig, raabte ad mig, trak i mig, lo og sloges om mig; og jeg pruttede med dem; det var som hos Amagerkonerne paa Høibroplads — kun at jeg

dær aldrig har vovet mig videre end til at være Tilskuer.

Men saa kom der en Flok hvidhuede russiske Matroser trækkende med en døddrukken Kammerat (der laa en russisk Orlogsmand paa Rheden); han var gusten og koparret; han dinglede afsted med en Mand under hver Arm, sled for at rive sig løs, kastede sig frem og tilbage, hylede, kom engang imellem fri og tumlede hen mod Træerne eller ned i Rendestenen, og slog sig tilblods. Saa fik Kammeraterne fat i ham igjen og halede ham hen til Kaien, hvor de puffede ham ned paa Bunden af en Baad og roede af med ham.

*

*

*

Det varede lidt med Næstcommanderende.

Jeg drev endnu engang op ad Esplanaden, læste paa Hjørnerne Gadenavnene, som stod dær paa Svensk, Finsk og Russisk;

og saa satte jeg mig paa en Bænk ved Runebergs Statue. Men lidt efter kom en af Drengene fra »Falken«s Jolle løbende og meldte, at Næstcommanderende ventede. Saa skyndte jeg mig ned til Kaien — og nynnede:

Vort Land, vort Land, vort Fædreland!
En fattig Plet paa Jord.
Dog! Føden faaes fra Mark og Strand;
I Muld, i Kleg, i Ler og Sand,
Paa Eng, i Skov, ved Bæk og Fjord
Forglemmegeier groer.

Vort Maal, vort Maal, vort Modersmaal,
Det har saa mild en Klang.
Saa glat og smidigt som en Aal,
Saa skarpt, saa seigt som Sværdets Staal,
Det tolker let hver Tankes Trang
I Tale og i Sang.

Vort Flag, vort gamle røde Flag,
Det faldt fra Himlen ned;

Det vaier over Hvermands Tag
Og vi vil endnu slaa et Slag,
Om Nogen pønser paa Fortred.
Se! det var den Besked!

Vort Folk har døiet Ulivs-Saar,
Og Sørgedragt det bær;
Men Danmark stod i tusind Aar,
Og endnu Danmarks Rige staaer,
Og har vi Grændsen altfor nær,
Er Arnen dobbelt kjær.

Det Land med Bøg og Belt og Fjord,
Med Agermark og Klit,
Det Land, som fostred Asathor,
Det Land, hvor endnu Freia boer,
Og Dannebroke vaier frit,
Det Land, Du! det er mit.

*

*

*

Ombord i »Falken«,
Helsingfors Rhed, 29. Juni.

JEG har været en lille Reise ude i Landet, redet over Aase, kjørt langs sprudlende Floder, seilet og dampet og roet.

Suomil de tusinde Søers Land.

Eller de tusinde Øers; thi hele Finland bestaaer af Øer, Tusinder og atter Tusinder, smaa og store, lange og runde udskaarne, hakkede, flængte, høie og lave, steile og flade, skovklædte og nøgne, dyrkede og øde, med Næs og store Sten og Pynter, beskyllende af Østersøens skummende Bølger eller krandsede af en stille Indsø eller blot vædede af en jevn, sindig Aa eller af en rask Elv med Vandfald og Sluser — men Altsammen forbundet: Hav

og Sø og Fjord og Elv og Sund og Belt løber ind i hverandre, man veed ikke, hvor det Ene hører op og det Andet begynder, Landet er overalt begrændset af Vand, og Vandet synes spærret af Land; men kan Vandet ikke komme den lige Vei, snoer det sig ad Omveie, gennem Løb og Snevringer — — og der er neppe den Plet i Finland, som ikke kan naaes ad Vandveien. Og Landet bølger sig op og ned i Dal og Bakke, stenet og trærigt, med smaa Agermarker og grønne Enge, men uden sønderrevne Fjelde eller skyhøie Tinder; ved en smilende Vig stiger Røgen op fra et rødmalet Træhus, halvt skjult mellem Birkens hvide og Aspens graa og Granens rødblissede Stammer; langs Bredden græsser Køer og Heste i Flok; og ude paa Vandet ligger den ene Baad fortøiet ved Siden af den anden og gynger i Takt og nynner en lille Vise med den plaskende Bølge.

Det er Finland nu, ved Mid-sommerstid.

Ved Juletide er Havet en haard Skorpe og Jorden en Sneflade, kun Fosserne sprøjter og skummer mellem Istapper og glacerede Sten, Birken har kastet de smaa vevre Blade (nu er de græsgrønne, til Efteraaret bliver de baade brandgule og kobberrøde), og dens fine hængende Kviste staaer da glindsende i Rimen, naar Solen et Par Timer i Middagsstunden titter op over Jordfladen og kaster sine svage Straaler paa skraa ind over Landet.

Men hvad kommer det os ved nu?

Nu er det Midsommer med Sol og Fuglesang og Blomsterflor, Alt er skudt op i en Fart, det gjælder om at nytte Tiden, Planterne groer Dag og Nat — vi tænker ikke paa Dagen imorgen, vi bilder os ind, at Midsommer varer evigt.

Ombord i »Falken«,
Helsingfors Rhed, 30. Juni.

»FALKEN« ligger kun nogle hundrede Alen fra Bolværket, det er nemt at komme til og fra. I Almindelighed er der Jolle iland; og hvis det ikke er Tilfældet, vinker vi, naar vi vil ombord, fra et bestemt Sted: Vagten har Ordre til at se derefter; saa bliver der sendt Jolle ind. Man kan jo ogsaa tage en Færgebaad, hvis man ingen Uleilighed vil gjøre ombord.

Jeg har Venner iland: Venners Venner eller tilfældige Bekjendte, som jeg har truffet andensteds i Verden. De har vist mig om, omkring i Byen og ud i den nærmeste prægtige Egn.

Igaar var jeg Æresgjæst ved en Herremiddag; den holdtes paa en Restaurant i en offentlig Have, der løber ned til Søen. Mad og Vin var af »første Slags«; Stemningen fortrinlig. Mine Værter var lutter svenske Finlændere.

Jeg udbragte det skønne Finlands Skaal; og dette gav Anledning til, at Samtalen lededes hen paa Politik: hvad Hjertet er fuldt af, løber Munden over med.

Hvilket mærkeligt Folk!

Tredelt. Gjennemgaaende finsk; kun i Byerne tales Svensk, udenfor alfar Vei hører man kun Finsk, og man kan let træffe paa et Sogn, hvor alene Præsten forstaaer Svensk. Og dog er Finland igrunden et svensk Land: Dannelsen, Begrebet, Religionen, Historien, Haabet er svensk. Men Russerne har lagt deres tunge Haand paa Landet.

De svenske Finlændere maa gjøre Front til to Sider — og de er tilmed uenige indbyrdes.

Det var lutter svenske Finlændere, jeg var sammen med. Efterhaanden gik Samtalen, der havde været almindelig, over til Enkelttale.

Der var en ung Baron, hvis Livsstilling var Architect, høi, sværlemmet og dog elegant (det er et Særkjende for det svenske Aristokrati), rank og fyldig, lys-haaret og blaaøiet; han tog til Orde og udtrykte sig omtrent saaledes:

»Vi takker vor danske Gjæst for hans Skaal til Ære for vort Land og vort Folk.
Han smigrede os.

Jeg behøver blot at nævne Danmarks Navn, saa staaer for Tanken det tusind-aarige Rige, hvor det lyse Kors paa den røde Bund vaier over bugnende Agre og mellem tætte Skove; dermed kan Finland ikke sammenlignes.

Men er vort Land ikke saa rigt som de andre skandinaviske Lande, og er vort Folk ikke saa frit som de andre skandi-

naviske Folk, saa føler vi os dog som et Led af den nordiske Stamme og det føler vi os stolte over.

Der var en Tid, da alle Nordens Folk dannede et eneste Rige, samlet af Dronning Margarethe; det holdt ikke og det kunde maaske ikke holde; men fordi vi ikke dannede eet Rige, behøvede vi da ikke at slide os op i indbyrdes Feide. Nu existerer der mellem de nordiske Folk et Fostbroderskab, som Intet kan bryde. Jeg vil drikke paa, at dette Fostbroderskab maa udvikles, at Baandet mellem de fire nordiske Lande bestandigt maa knyttes fastere, og at den Dag maa op-rinde, da disse fire Lande danner et samlet Hele: de forenede nordiske Stater.«

Derefter tog en tyk Grosserer med graa Whiskers Ordet:

»Min unge Ven har antydnet et forenet Norden, og det kan vi naturligvis Alle ønske. Men een Ting er at ønske, en

anden Ting er at stræbe efter Virkelig-gjørelse; og jeg seer ingen Mulighed for en Udvikling i den antydede Retning. Selv om de fire skandinaviske Riger var knyttede sammen ved et stærkt Baand, vilde de ikke danne en Magt, der kunde træde op imod enhversomhelst Fjende. Men ganske anderledes stiller det sig, naar Rusland kommer med i Forbundet. Ruslands mægtige Keiser, der allerede er Finlands Hersker, burde være Skandinaviens Protector. Naar Rusland med Finland, Sverig-Norge og Danmark dannede eet Rige udadtil, vilde det være uangribeligt; og den skandinaviske Race dog ikke udsat for at overvældes af den russiske Kolos, dertil vilde vi være altfor mægtige og dertil staaer vi paa et altfor høit Civilisationspunkt; den skandinaviske Race vilde tværtimod styrkes, Slesvig vilde kunne gjenerobres, Finland vilde faa en Modvægt imod Russificeringen, som nu fattes, og den materielle Udvikling vilde gaa frem med Kæmpeskridt. Hele Flaaden,

baade Krigsflaaden og Handelsflaaden, vilde blive skandinavisk; Landene vilde blomstre op; Finland, som nu om Vinteren er stængt, vilde over det nordlige Norge faa fri Udgang; og den Strimmel norsk Land, her ligger, vilde faa et uhyre Opland. Det er den Maade, hvorpaa de skandinaviske Folk kan skabe sig en stor og lykkelig Fremtid: samlede at slutte sig til Rusland, danne Told- og Militairforbund med Rusland.«

Men saa foer en lille vims Professor op:

»Nei!« raabte han, »ganske vist kan den firdelte skandinaviske Stamme neppe have nogen Fremtid uden ved at støtte sig til en anden mægtig Nation; men denne er ikke Rusland. Vi Finlændere sukker under Trældommens Aag; vi er et Led af den nordiske Race; men et fremmed Folk hersker her, et Folk, der staaer os ligesaa fjernt som Chinesere og

Hottentotter, en Race, hvis Ydre frastøder os, hvis Sprog vi neppe kan lære, hvis Tankesæt vi ikke kan fatte, hvis Religion er os uforstaaelig. Russeren kaster sig i Støvet for sit Helgenbillede og stjæler samtidigt dets Kostbarheder; han er paa engang krybende og overmodig; Slaveri er ham medfødt. Russeren breder sig hertillands, han lefler med Finnen for at dele os og ender med at fortrænge baade Finnen og Svenskeren i Finland — og saa kommer Touren til vore skandinaviske Brødre; Russeren vil først tage Thronhjems Stift og derfra æder han sig nedad til Vesterhavet og Belterne. Der er kun een Magt, der kan standse Russerens Fremtrængen, og denne Magt er Tydskland. Tydskerne er vore Brødre, vore Stammefrænder, vi og de taler næsten samme Sprog, vi har samme Ydre, samme Religion, samme Civilisation. Vi Skandinaver vilde ikke blive slugte af Tydskerne, vi vilde staa Haand i Haand med dem paa Vagt paa begge Sider af den finske

Bugt mod Østens Barbarer, hvis vi sluttede os nøie til dem; og de materielle Fordele, som en Forening med Rusland vilde bringe, vilde en Forening med Tydskland langt opveie.«

Men det var dristige Ord det. Det var Tid at stoppe; en lille Damper laa i Haven og ventede; vi gik ombord, drak vor Kaffe og røg en Cigar, medens vi løb ud og ind ad Bugter og Vige, mellem Skjær og store Sten.

Ombord i »Falken«,
Helsingfors Rhed, 1. Juli.

Om et Par Timer letter vi; der er sluttet Accord med Damperen, som skal slæbe os ud.

Klokken er 4 Morgen. Jeg sidder i en magelig Lærredsstol paa Dækket og venter paa et Par af Skibets Officerer, der er iland.

* * *

Saa endte den Finlandsfærd.

* * *

Skibet sover; Vagtens taktfaste Trin forstyrrer ikke: det hører med til en Orlogsmænd. Det er høilys Dag. Men

Morgengusen staaer op af Havet, som Morgendisen staaer op af Kjæret, naar Mosekonen brygger. Og Taagen forstørrer. Skimter man gennem den en Raabuk ude paa Engen, seer den ud som en Kronhjort; den lille russiske Orlogsmand i den anden Ende af Vigen minder om salig »Great Eastern«.

En Flaade Lystfartøier, en hel Snes, kommer drivende ind, den ene i den andens Kjølvand, lette, elegante, alle de skinnende hvide Seil til, Masterne kneiser op i Skyerne; men det glider smaat frem ad den blanke Flade. Maagerne ligger og dvasker paa Vandet; ikke en Røgsøile stiger op fra Byens Skorstene. Man hører kun Aareslag og Opsangen fra en Rambuk.

* * *

Jeg gik iland iaftes med et Par af Skibets Officerer; vi roede omkring fra Pynt til Pynt, lagde til ved Forlystelses-

steder og offentlige Haver, og endte ved Midnatstid i Kaisaniemi — det er Finlands Tivoli; dær fik vi os en Svingom. Det var maaske lette Fugle, vore Damer; men unge var de; og vakkre var de i Nattens blege Skjær. Vi dandsede, spiste Iskage og drak Chocolate. Saa blev mine Kammerater borte for mig — det hænder En paa Dandseboder — og jeg mente, det var Tid at gaa ombord.

Min Dame fulgte mig til Udgangen; der stod en Blomst i Græsset; jeg bukkede mig for at give hende den til Afsked.

»Plocka den ei!« udbrød hun og greb mig i Armen, »den frøidar sig.«

Og saa løb hun tilbage til Dandsen og raabte til mig:

»Helsa Danmark! Det måste vara ett så wackert land.«

*

*

*

Jeg drøssede ned til Kaien og fik fat i en Færgebaad.

Det var ganske lyst; Livet var ifærd med at begynde; Fiskerne kom ind med Fangsten, de maatte ro, der var ikke Tanke af Vind.

Paa en Flydebro omkring en halvdreven Pæl stod en Flok Rambuksjovere og hev; og Arbeidsbasen sang for:

»Han kyssar en gång och han kyssar två«,
Enhver greb i sin Tovende, halede, bøiede Ryggen, og medens Choret faldt ind:

»Ho—i—op—hå!«

gik Stemplet tilveirs, stødte mod Panden, sprang løs, gled ned ad Falsen og faldt med et Klask paa Pælehovedet.

Saa tog Basen fat igjen:

»Men lilla jungfrun är lika brå«
og Choret faldt ind:

»Ho—i—op—hå!«

*

*

*

»Hvilket Faldreb?« spurgte Færgemanden, der roede for mig.

»Styrbords Faldreb!«

